

2021
KUNTAVAALIT

3

VAALIOHJEET

Ennakkoäänestys laitoksessa

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VAALIOHJEET VUONNA 2021 TOIMITETTAVIA KUNTAVAALEJA VARTEN

Oikeusministeriö antaa vaalilain (714/1998) 10 §:n nojalla asianomaisille vaaliviranomaisille seuraavat vaaliohjeet 18.4.2021 toimitettavia eduskuntavaaleja varten. Vaaliohjeet ovat voimassa 1.1.– 3.5.2021.

Vaaliohjeet

- Nro 1: Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät
- Nro 2: Vaalilautakunnan tehtävät
- Nro 3: Ennakkoäänestys laitoksessa
- Nro 4: Ennakkoäänestys kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa
- Nro 5: Kotiäänestys
- Nro 6: Ennakkoäänestys ulkomailla
- Nro 7: Digi- ja väestötietoviraston tehtävät

Helsingissä 28 päivänä joulukuuta 2020

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Neuvotteleva virkamies

Heini Huotarinen

Julkaisija:	OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare:	JUSTITIEMINISTERIET
Teksti:	Oikeusministeriö ja kunnat
Text:	Justitieministeriet och kommunerna
Paino:	PunaMusta Oy, Tampere, 2021
Tryckning:	PunaMusta Oy, Tammerfors, 2021

Sisällys:

1. YLEISTÄ VUODEN 2021 KUNTAVAALEISTA	1
2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET	3
2.1 Yleistä	3
3. VAALITOIMIKUNTA	5
3.1 Vaalitoimikunnan kokoonpano	5
3.2 Päätösvaltaisuus	5
3.3 Vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus	5
4. LAITOSÄÄNESTYS	6
4.1 Yleistä laitosäänestyksen järjestämisestä	6
4.2 Laitosäänestyksen valmistavat toimenpiteet	7
4.3 Laitosäänestyksen kulku	14
4.4 Äänestäjän avustaminen	28
4.5 Järjestyksen ylläpito	29
4.6 Lähetekuorten toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	29
4.7 Vaalimateriaalin palauttaminen ennakkoäänestyksen päätyttyä	31
5. MUITA OHJEITA	32
5.1 Oikeusministeriön vaalisivut	32
5.2 Oikeusministeriön palvelunumero	32
5.3 Vaaliviranomaisten yhteystiedot	32
5.4 Opastus ja neuvonta ongelmatilanteissa	32

Liitteet:

LIITE 1a Vaalilaki 2.10.1998/714	35
I OSA Yhteiset säännökset	35
1 luku: Yleiset säännökset	35
2 luku: Vaaliviranomaiset	37
3 luku: Äänioikeusrekisteri	39
4 luku: Ehdokasasettelun viranomaistehtävät	44
5 luku: Ennakkoäänestys	48
5 a luku: Kirjeäänestys	55
6 luku: Vaalipäivän äänestys	57
7 luku: Vaalien tuloksen laskenta ja vahvistaminen	62
8 luku: Muutoksenhaku	66
II OSA: Vaalikohtaiset säännökset	68
9 luku: Eduskuntavaalit	68
10 luku: Presidentinvaali	68
11 luku: Kuntavaalit (8.5.2015/563)	68
Kuntavaalien ajankohta (8.5.2015/563)	68
Ehdokasasettelu kuntavaaleissa (8.5.2015/563)	68
Ehdokashakemus kuntavaaleissa (8.5.2015/563)	69

Täydentävät säännökset	71
12 luku: Europarlamenttivaalit	72
III OSA: Erinäiset säännökset	72
13 luku: Täydentävät säännökset	72
14 luku: Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	74
LIITE 1b Kuntalaki 10.4.2015/410	76
LIITE 1c Hallintolaki 6.6.2003/434	78
LIITE 2 Ilmoituskortti	80
LIITE 3Lähetekirjelomake	81
LIITE 4 Vaalikuori	83
LIITE 5 Lähetekuori	84
LIITE 6 Luettelo ennakolta äänestäneistä	85
LIITE 7 Lähetekuorten kuittauslista -lomake	87
LIITE 8 Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä	88
LIITE 9 Eräitä määräaikoja	89

1. YLEISTÄ VUODEN 2021 KUNTAVAALEISTA

Kuntavaalit toimitetaan sunnuntaina 18 päivänä huhtikuuta 2021. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 7.–13.4.2021 ja ulkomailla 7.–10.4.2021. Ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa ennakkoäänestys voidaan kuitenkin aloittaa jo 31.3.2021.

Kuntavaalien toimittamisesta säädetään vaalilaissa (714/1998; liite 1a). Vaaliviranomaisten tulee tämän ohjeen lisäksi huolellisesti tutustua liitteessä olevaan koosteeseen kuntavaaleja koskevista lainkohdista.

Kuntavaalien äänioikeudesta säädetään kuntalain (410/2015) 20 §:ssä ja vaalikelpoisuudesta kuntalain 71 ja 72 §:ssä.

Digi- ja väestötietovirasto perustaa äänioikeusrekisterin, johon otetaan ne henkilöt, jotka ovat väestötietojärjestelmän tietojen mukaan äänioikeutettuja kuntavaaleissa. Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin vaalilain 18 §:ssä ja 19 §:n 1 momentissa luetellut tiedot, sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä perjantaina 26.2.2021 kello 24. Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) ja lähettää sen viimeistään torstaina 25.3.2021 niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Jos äänioikeutettu on ottanut käyttöön Suomi.fi Viestit-palvelun, äänioikeusilmoitus lähetetään ainoastaan sähköisesti.

Ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänestäjän lähialueen (eduskuntavaalien vaalipiirin) yleisistä ennakkoäänestyspaikoista sekä niiden osoitteista ja aukioloajoista.

Äänioikeutettu voi äänestää valintansa mukaan joko ennakkoon tai vaalipäivänä. Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Ennakkoon äänioikeutettu voi äänestää

- 1) missä tahansa vaalilain 9 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Nämä paikat on lueteltu osoitteessa www.vaalit.fi; tai
- 2) vaalilain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa laitoksessa, jos hän on siellä hoidettavana tai sinne otettuna; tai
- 3) vaalilain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa, jos hän kuuluu laivan henkilökuntaan; tai
- 4) eräin edellytyksin kotonaan vaalilain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kotiaänestyskesä tai
- 5) kirjeitse, mikäli hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän.

Vaalipäivänä äänestys toimitetaan kello 9–20 jokaisessa kunnassa äänestysalueittain. Äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa (äänestyspaikassa), joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen ja joka mainitaan äänestäjälle lähetetyssä ilmoituskortissa. Äänioikeutettu voi tarvittaessa tiedustella vaalipäivän äänestyspaikkaansa Digi- ja väestötietovirastosta.

2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET

2.1 Yleistä

Vuoden 2021 kuntavaalien toimittamisesta kunnassa huolehtivat seuraavat vaaliviranomaiset:

- kunnan keskusvaalilautakunta,
- vaalilautakunta,
- vaalitoimikunta,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija,
- kotiaänestyksen vaalitoimitsija ja
- vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla.

2.1.1 Kelpoisuusrajoitukset kuntavaaleissa

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Tätä yleissäännöstä vahventamaan on vaalilaissa säädetty eräitä rajoituksia siihen, kuka on kelpoinen olemaan vaaliviranomaisena ja mainittu nimenomaisesti, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain (365/2003; liite 1b) 27–30 §:n esteellisyysääntelyä.

Keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies. Lisäksi jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle tehdyn ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi kuntavaaleissa, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn ehdokashakemuksen saapumisesta lukien.

Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla ehdokas.¹

Vaalitoimitsijana yleisessä ennakkoäänestyspaikassa ei saa olla

- ehdokas eikä
- missään kunnassa ehdokkaan puoliso², lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla

- ehdokas eikä
- missään kunnassa ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijana kotiaänestyksessä ei saa olla

- ehdokas

1 Sama rajoitus koskee myös vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vaalilautakunnan mahdollisia avustajia.

2 Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyissä parisuhteissa eläviä henkilöitä.

- eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaaliavustajana vaalipäivän äänestyspaikalla ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Yleisenä kelpoisuusrajoituksena on lisäksi, että vaaliviranomaisena ei saa olla vajaavaltainen henkilö (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu).

2.1.2 Esteellisyysääntelyn soveltaminen kunnan vaaliviranomaisiin

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua asiaa viranomaisessa käsittelevän henkilön ja käsiteltävän asian tai sen asianosaisen välisen suhteen vuoksi.

Esteelliset henkilöt luetellaan hallintolain 28 §:ssä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä päättää asianomainen toimielin. Esteellisen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön henkilö.

Vaalilain mukaan hallintolain esteellisyysääntelyä sovelletaan:

- keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta:

- vaalilautakunnan jäseniin eikä varajäseniin³,
- vaalitoimikunnan jäseniin eikä varajäseniin,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijaan,
- kotiaänestyksen vaalitoimitsijaan, eikä myöskään
- vaalipäivän äänestyksen vaaliavustajaan.

2.1.3 Vaaliviranomaisen vastuusta

Vaalilain 185 §:n mukaan jos kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

3 Eikä vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin mahdollisiin avustajiin (ks. myös alaviite 2).

3. VAALITOIMIKUNTA

3.1 Vaalitoimikunnan kokoonpano

Kuntavaalien ennakkoäänestyksen järjestämisestä laitoksessa (laitosäänestys) huolehtii kunnanhallituksen hyvissä ajoin ennen vaaleja asettama vaalitoimikunta.⁴

Vaalitoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa vuoden 2017 kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

3.2 Päätösvaltaisuus

Vaalitoimikunta on päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Mikäli syntyy tilanne, jossa sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat tilapäisesti poissa, kolmijäseninen vaalitoimikunta valitsee keskuudestaan tilapäisen puheenjohtajan kunnan hallintosäännön määräysten mukaisesti. Vaalitoimikunnan on oltava päätösvaltainen ottaessaan vastaan äänestyksiä.

Uuden luottamushenkilön valitsemisesta kunnan toimielimeen kesken toimikauden säädetään kuntalaissa.

3.3 Vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilain 184 §:n 2 momentissa säädetään valtuutuksen saaneen vaalitarkkailijan oikeudesta olla läsnä silloin kun vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään. Läsnäolo-oikeus koskee siten paitsi kokouksia myös vaaliviranomaisen kaikkea muutakin toimintaa.

Oikeusministeriön tiedossa ei toistaiseksi ole vaalitarkkailumission kohdistumista Suomeen vuoden 2021 kuntavaaleissa.

⁴ Useissa kunnissa yksi vaalitoimikunta ehtii huolehtia ennakkoäänestyksestä kaikissa kunnan alueella olevissa laitoksissa. Jos ennakkoäänestyspaikkoina olevia laitoksia kuitenkin on useita, on kunnanhallituksen asetettava tarvittaessa useampia vaalitoimikuntia. Harkittaessa asetettavien vaalitoimikuntien lukumäärää tulee ottaa huomioon, paitsi laitosten määrä ja koko, myös se, että sisäisen järjestyksen ylläpitämisen turvaaminen erityisesti rangaistuslaitoksissa voi aiheuttaa sen, että ennakkoäänestyksen toimittaminen niissä vie huomattavasti aikaa.

4. LAITOSÄÄNESTYS

4.1 Yleistä laitossääntöjärjestämisestä

4.1.1 Missä laitoksissa ennakkoäänestys järjestetään?

Laitoksia, joissa ennakkoäänestys järjestetään, ovat:

- 1) Sairaalat, esimerkiksi: yleissairaalat, terveyskeskusten vuodeosastot, psykiatriset sairaalat jne.;
- 2) Ympäri vuorokautista hoitoa antavat ja muut kunnanhallituksen määräämät sosiaalihuollon toimintayksiköt, esimerkiksi: vanhainkodit ja vastaavat yksiköt, hoito-, hoiva-, veljes- ja sairaskodit, sosiaalihuoltolaissa, vammaispalvelulaissa ja kehitysvammalaissa tarkoitetut palvelutalot, asuntolat, päihdehuollon laitokset, kehitysvammalaitokset jne. Määriteltäessä sitä, kuuluuko sosiaalihuollon toimintayksikkö suoraan vaalilain 46 §:n 2 momentin perusteella (ja siis ilman kunnanhallituksen päätöstä) ennakkoäänestykseen piiriin, ratkaisevaa on, annetaanko yksikössä ympärivuorokautista hoitoa. ”Muista sosiaalihuollon toimintayksiköistä” on kunnanhallituksen tehtävä päätös hyvissä ajoin ennen ennakkoäänestyksen alkamista; sekä
- 3) Rangaistuslaitokset, esimerkiksi: vankilat, vankimielisairaalat jne.

4.1.2 Kuka saa äänestää laitoksessa?

Ennakkoäänestyspaikoiksi määrätyissä laitoksissa saavat äänestää vain niissä hoidettavina olevat tai niihin otetut henkilöt. Esimerkiksi sairaalan poliklinikalla hoitoa saamassa käyvällä henkilöllä tai sairaalan henkilökunnalla ei ole oikeutta äänestää sairaalassa.

4.1.3 Äänioikeuden käyttämisen estymisestä

Yleisissä vaaleissa äänioikeutettuja ovat myös ne, joiden toimintakelpoisuutta on tuomioistuimen päätöksellä rajoitettu tai jotka on julistettu vajaavaltaiseksi, esimerkiksi sairauden vuoksi.

Laitoksissa, kuten esimerkiksi psykiatrisissa sairaaloissa, voi olla hoidettavana potilaita, joiden tila äänestyksen toimittamishetkellä on sellainen, etteivät he

yleisten periaatteiden mukaan voi suorittaa oikeudellisesti merkittäviä toimia, jollainen äänestäminen yleisissä vaaleissa on. Nämä henkilöt eivät siten käytännössä kykene äänestämään.

Vaalitoimikunnan on tällaisessa tapauksessa ratkaistava, voiko henkilö äänestää. Ennen asian ratkaisemista vaalitoimikunnan on suositeltavaa tapauskohtaisesti pyytää tarvittaessa laitoksen johdon tai muun asiantuntijan (esimerkiksi sairaalassa kyseistä henkilöä hoitava lääkäri) apua sen kysymyksen selvittämisessä, kykeneekö kyseessä oleva henkilö äänestämään.

Jos äänestämistoimitus on henkilön osalta ehditty jo aloittaa, mutta vaalitoimikunta toteaa, ettei hän kykenekään äänestämään eikä äänestystä siten ole mahdollista viedä loppuun, äänestys on keskeytettävä. Asiasta tulee tehdä merkintä ennakolta äänestäneistä pidettävään luetteloon (vaalilomake nro 7).

4.1.4 Milloin ennakkoäänestys laitoksessa toimitetaan?

Vuoden 2021 kuntavaalien ennakkoäänestys aloitetaan kotimaassa keskiviikkona 7.4. ja lopetetaan vaalipäivää edeltävänä tiistaina 13.4.2021. Laitoksessa ennakkoäänestys toimitetaan vähintään yhtenä ja enintään kahtena näihin ajanjaksoihin sattuvana päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina.

Äänestäjällä, joka ennakkoäänestykselle määrättyinä aikoina on saapunut ennakkoäänestyspaikkaan, mutta ei ole ehtinyt äänestää sinä aikana, on oikeus äänestää sanotun ajan päätyttyäkin. Toimitusta ei siis saa laitoksessa keskeyttää tai lopettaa ennen kuin jokainen, joka äänestämistä varten on saapunut ennakkoäänestyspaikkaan ennen sen sulkemista, on saanut tilaisuuden käyttää äänioikeuttaan.

4.2 Laitosäänestyksen valmistavat toimenpiteet

4.2.1 Laitosäänestyksessä tarvittava vaalimateriaali

Keskusvaalilautakunta toimittaa vaalitoimikunnalle kaikki laitosäänestyksessä tarvittavat vaaliasiakirjat ja -tarvikkeet hyvissä ajoin ennen ennakkoäänestyksen alkamista. Vaalitoimikunnan on tarkastettava saamansa materiaali ja mikäli jotain puuttuu, otettava viipymättä yhteys keskusvaalilautakuntaan.

Vaalitoimikunnan on varmistuttava siitä, että ennakkoäänestysasiakirjat eivät lopu kesken äänestystoimituksen. Tätä varten vaalitoimikunnan on hyvä etukäteen selvittää, kuinka monta äänioikeutettua kussakin laitoksessa on.

4.2.2 Mitä laitosäänestyksessä tarvitaan?

Vaaliasiakirjat:

- 1) Kuntavaalien äänestyslippuja (pakattuna 100 kappaleen nippuihin)
- 2) lähetekirjelomakkeita (vaalilomake nro 5; **liite 3**). Lähetekirjeenä voidaan laitosäänestyksessä käyttää myös äänestäjällä olevaa ilmoituskorttia (vaalilomake nro 3, **liite 2**);
- 3) ikkunallisia vaalikuoria (vaalilomake nro 4, **liite 4**);
- 4) lähetekuoria (vaalilomake nro 6), jotka ovat etupuolen väriltään pääosin keltaisia ja joiden etu- ja takapuolelle on painettu punainen Pikakirje Exprès -merkki (vaalilomake nro 6) (**liite 5**);
- 5) äänestäjistä pidettävät luettelot (luettelo ennakolta äänestäneistä; vaalilomake nro 7; **liite 6**),
- 6) oikeusministeriön ehdokaskirja (Ehdokkaat kuntavaaleissa 2021) ja vaalitoimikunnan harkinnan mukaan myös oman kunnan ehdokaslistojen yhdistelmä,
- 7) oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä (**liite 8**),
Ehdokaskirja ja ohje äänestäjälle on asetettava äänestystilaan siten, että ne ovat helposti äänestäjien nähtävillä;
- 8) lähetekuorten kuittauslista -lomakkeita (**liite 7**),
- 9) osoitteesta vaalit.fi/yhteystiedot tulostettu luettelo kaikkien keskusvaalilautakuntien postiosoitteista, sekä

Tarvikkeet:

- 10) Vaalileimasin, jolla äänestysliput leimataan. Mukana on hyvä olla myös vaalileimasin. Vaalileima on väriltään sinipunainen ja seuraavanlainen:

- 11) Tunnisteet vaalitoimikunnan jäsenille. Kaikilla vaalitoimikunnan jäsenillä tulisi vaaliviranomaisena toimiessaan olla rinnassaan näkyvillä rintamerkki tai vastaava, johon on merkitty henkilön tehtävä vaalitoimikunnassa (esimerkiksi "Varapuheenjohtaja", kaksikielisissä kunnissa "Varapuheenjohtaja - Viceordförande"). Tunnisteeseen voidaan liittää myös jäsenen nimi. Menettely auttaa äänestäjiä hahmottamaan, kuka on vaaliviranomainen;
- 12) Jäljennös kunnanhallituksen päätöksestä, jolla vaalitoimikunta on asetettu tai muu asiakirja, josta vaalitoimikunnan kokoonpano käy ilmi. Vaalitoimikunnan jäsenen yhteystietoja ei asiakirjassa kuitenkaan saa olla;
- 13) Kyniä, joilla äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun. Kynät voivat periaatteessa olla minkälajisia tahansa, esimerkiksi kuivamustekyniä tai lyijykyniä. Joidenkin viimeisimpien vaalien aikana julkisuudessa on joskus esitetty, että jotkut äänioikeutetut epäilevät lyijykynällä tehdyn äänestysmerkinnän helposti mahdollistavan vaalivilpin. Vaikka epäily on sinänsä aiheeton, vaalien yleisen luotettavuuden turvaamiseksi äänestäjille on suositeltavampaa varata kuivamustekynä tai vastaava kynä äänestysmerkinnän tekemistä varten. Joka tapauksessa on varmistauduttava, että käytetään sellaisia kyniä, että äänestysmerkintä ei suttaa tai näy äänestylipun läpi. Esimerkiksi tussikynät tai hyvin teräväkärkiset kuulakärkikynät eivät ole tästä syystä suositeltavia äänestysmerkinnän tekemiseen. Kyniä on hankittava riittävästi varalle ottaen huomioon, että eräiden vaaliviranomaisten kokemusten mukaan kuivamustekynät lakkaavat toimimasta jopa lyijykyniä helpommin;
- 14) Kyniä vaalitoimikunnan omaan käyttöön sekä toimistotarvikkeita (muistiinpanopaperia, kostutussieni, liimapuikko jne.);

Kalusteet:

Laitosäänestyksessä voidaan tarvittaessa käyttää myös

- 15) Äänestyskoppeja tai vastaavia näkösuojia, joissa äänestysmerkintä voidaan tehdä vaalisalaisuus säilyttäen;

- 16) kannellista kuljetuslaatikkoa tai vastaavaa, johon valmiit lähetekuoret laitetaan;

Vaaliohjeet:

- 17) Oikeusministeriön vaaliohjeita nro 3 (Ennakkoäänestys laitoksessa). Jäsen-
ten on tullut tutustua vaaliohjeisiin jo etukäteen, mutta ohjeet on syytä
pitää jäsenten mukana myös äänestystoimituksessa.

It-laitteet ja tarvikkeet:

Vaalitoimikunta voi käyttää äänioikeustietojärjestelmän mobiiliäänioikeuskyselyä äänestäjän kotikunnan selvittämiseen osana äänestystoimitusta. Käytöstä tulee sopia etukäteen keskusvaalilautakunnan kanssa.

Jos järjestelmää käytetään, keskusvaalilautakunnan tulee toimittaa vaalitoimikunnan käyttöön internet-yhteydellä varustettu mobiililaitte (tabletti, älypuhelin, kannettava tietokone) ja oikeusministeriön VAT-ohje nro 4e (Äänioikeustietojärjestelmän käyttöohjeet vaalitoimikunnalle), jossa selostetaan järjestelmän käytön edellytykset ja itse käyttö.

Covid-19 -pandemiasta aiheutuvat tarvikkeet ja materiaalit:

Covid-19 -pandemiasta johtuen oikeusministeriö ja Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) ohjeistavat erikseen kuntien vaaliviranomaisia äänestysjärjestelyistä kunnissa vuoden 2021 kuntavaaleissa. Äänestystilanteessa tulee suojautua ohjeistuksessa mainituilla tarvikkeilla ja materiaaleilla, kuten käsidesillä ja suojamaskeilla.

4.2.3 Vaalimateriaalin säilyttäminen

Vaalitoimikunnan jäsenten on säilytettävä hallussaan olevaa vaalimateriaalia siten, ettei mahdollisuutta sen väärinkäyttämiseen pääse syntymään.

4.2.4 Äänestyksen järjestelyt laitoksessa

Yhteistoiminta laitoksen henkilökunnan kanssa

Suunnitellessaan ennakkoäänestyksen järjestämistä laitoksissa vaalitoimikunnan tulee ottaa yhteys asianomaisen laitoksen johtoon ja pyrkiä toimeenpanemaan äänestys niin tarkoituksenmukaisella tavalla kuin se kulloinkin on mahdollista. Vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että äänestysjärjestelyt eivät vaaranna laitoksen varsinaisen toiminnan, kuten sairaalahoidon antamisen, häiriötöntä sujumista. Laitosäänestyksen järjestämistä suunniteltaessa parhaiten soveltuvat ajankohdat tulisi varmistaa etukäteen laitoksen henkilökunnalta.

Vaalitoimikunnan on yhteistyössä henkilökunnan kanssa lisäksi suunniteltava se, miten äänestystoimituksesta ja sen ajankohdista tiedotetaan riittävästi laitoksessa oleville äänioikeutetuille.

Vaalitoimikunnan tulee myös tarvittaessa pyytää laitoksen johdon tai muun asiantuntijan (esimerkiksi sairaalassa kyseistä henkilöä hoitava lääkäri) apua sen kysymyksen selvittämisessä, kykeneekö henkilö äänestämään, ja ratkaista asia tapauskohtaisesti.

Äänestystilan sijainti

Äänestyspaikan (äänestystilan) sijainnissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota vaalisalaisuuden säilymiseen. Ennakkoäänestykselle varattu paikka on sijoitettava laitoksessa sellaiseen tilaan, joka ei ole muussa käytössä äänestämisen aikana. Äänestäjän on hankaluuksitta päästävä tähän tilaan. Äänestyspaikan sijainnista on laitoksessa oltava tarpeellinen opastus. Kaksikielisessä kunnassa kilpien ja muiden yleisölle suunnattujen opasteiden on oltava suomen- ja ruotsinkielisiä. Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kunnissa opasteet on laadittava myös saamen kielellä. Äänestyspaikan sijainnissa on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että paikan valaistus on riittävä ja että äänestys voidaan hoitaa turvavälit säilyttäen.

Äänestyksestä tiedottaminen

Vaalitoimikunnan asiana on huolehtia siitä, että ennakkoäänestysajoista ja ennakkoäänestyksen tarkemmasta järjestelystä tiedotetaan äänestäjille ennakkoäänestyspaikassa julkipantavin kuulutuksin tai tiedottein ja tarvittaessa muullakin sopivalla tavalla. Ennakkoäänestyksestä on tiedotettava tarvittaessa myös laitosten osastoissa ja potilashuoneissa.

Vaalitoimikuntien tulee etukäteen olla yhteydessä asianomaisen laitoksen johtoon ja sopia tiedottamisen järjestämisestä.

Äänestyksen järjestäminen

Äänestys ennakkoäänestyspaikassa on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Laitoksessa ennakkoäänestys on tarvittaessa järjestettävä myös eri osastoissa ja potilashuoneissa tapahtuvaksi.

Sopivimmin ennakkoäänestys esimerkiksi sairaalassa järjestettäneen siten, että vaalitoimikunta aluksi ottaa äänestäjiä vastaan laitoksen ruokasalissa tai muussa suurehkoissa, tarkoitukseen soveltuvassa huoneessa ja käy tämän jälkeen erikseen niiden liikuntakyvyttömiä vuodepotilaiden luona, jotka ovat ilmoittaneet olevansa halukkaat käyttämään äänioikeuttaan. Sopiva hetki mennä sisälle potilashuoneeseen ja tarvittavat hygieniajärjestelyt on tapauskohtaisesti vielä varmistettava esimerkiksi hoitohenkilökunnalta.

Kaikille asianomaisessa laitoksessa oleville ennakkoäänestämiseen oikeutetuille on varattava mahdollisuus äänioikeutensa käyttämiseen. Vaalitoimikunnan on hyvä vielä ennen poistumistaan laitoksesta varmistaa henkilökunnalta, että kaikki halukkaat ovat saaneet mahdollisuuden äänestää.

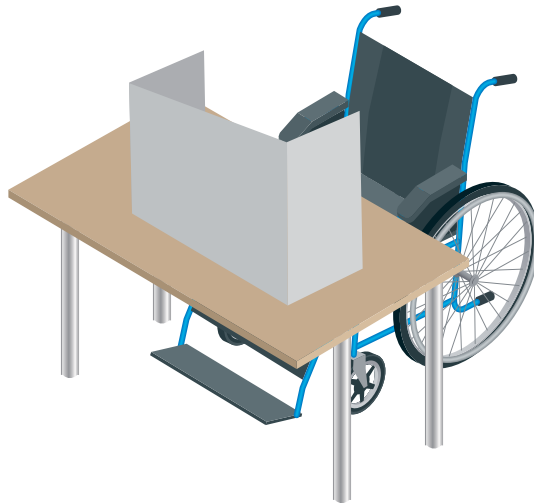
Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa oli vanhainkodissa, jossa oli yhteensä 123 asukasta neljällä osastolla, sovittu järjestettäväksi laitosäänestys sunnuntaina kello 12.30–13.45. Asukkaiden ruokailu oli aloitettu kello 12. Vaalitoimikunta tuli viimeiselle osastolle noin kello 13.30 ja viipyi ruokailuhuoneessa, jossa äänestys järjestettiin, noin 10–15 minuuttia. Vaalitoimitsijat eivät käyneet osaston huoneissa, vaan laitoksen henkilökuntaan kuuluva antoi vaalitoimikunnalle äänestyshalukkuutensa aiemmin ilmaisseiden ilmoituskortit. Erään asukkaan ilmoituskortti oli kuitenkin jäänyt henkilökunnan kiireestä johtuen huoneeseen, eikä hän sen vuoksi tullut kutsutuksi äänestämään. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies totesi kanteluun antamassaan ratkaisussa (22.9.2009, dnro 3734/4/08), että vaalitoimikunnan tehtävänä on varmistua siitä, että laitoksissa asukkaat voivat käyttää äänioikeuttaan. Vanhainkodissa oli laitosäänestykseen asukkaiden määrään nähden varattu lyhyehkö aika. Vanhainkodin laitosäänestyksen toimeenpano kyseisen asukkaan osastolla ei tapahtunut laitoksen varsinaisen toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla eikä asukkaiden äänioikeuden käyttömahdollisuutta riittävästi turvaavalla tavalla.

Äänestyskoppien tai vastaavien sijoittelu äänestystilassa

Vaalisalaisuuden turvaamiseksi äänestäjän on voitava täyttää äänestyslippunsa rauhassa ja muiden katseilta suojassa. Tässä tarkoituksessa ennakkoäänestyspaikkaan voidaan hankkia yksi tai useampi äänestyskoppi tai pöytä, joka on varustettu sellaisin suojuksin, jotta äänestäjä voi tehdä äänestysmerkintänsä kenenkään toisen näkemättä.

Äänestyskoppien tai vastaavien sijoittamisessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota vaalisalaisuuden säilymiseen ja myös siihen, että valaistus äänestyskoppissa on riittävän hyvä. Äänestyskoppien välit ovat riittävän suuria, jotta kulku kuhunkin koppiin voi tapahtua häiritsemättä muissa kopeissa olevia äänestäjiä. Äänestyskoppeja ei siis pidä sijoitella siten, että kulku niihin tapahtuu muiden koppien takaa.

Niitä äänestäjiä varten, jotka eivät pääse äänestyskoppiin taikka pöydän ääreen äänestämään, tulisi vaalitoimikunnalla olla mukanaan sellainen suojuksella varustettu irrallinen kirjoitusalue, jonka turvin äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää äänestyslippunsa.⁵ Kuvaesimerkki:

Jos äänestyskoppeja tai vastaavia käytetään, vaalitoimikunnan on sovittava keskusvaalilautakunnan kanssa niiden toimittamisesta ao. laitokseen.

⁵ Eduskunnan oikeusasiamies on kuntavaalien 2017 yhteydessä tehdyssä tarkastuskertomuksessaan (5.4.2017) todennut, että syliin laitettava irrallinen kirjoitusalue ei turvaa vaalisalaisuutta.

Ehdokastietojen ja äänestysohjeen pitäminen äänestäjien nähtävillä

Laitoksessa äänestävällä tulee olla mahdollisuus tutustua oikeusministeriön ehdokaskirjaan (Ehdokkaat kuntavaaleissa 2021). Vaalitoimikunnan harkinnan mukaan voidaan käyttää myös oman kunnan ehdokaslistojen yhdistelmää. Ne on asetettava ennakköäänestyspaikkaan siten, että äänestäjät voivat niihin vattomasti tutustua.

Vaalitoimikunnan on pidettävä äänestäjien nähtävillä myös oikeusministeriön ohjetta äänestäjälle äänestysnumeron merkitsemisestä.

4.3 Laitosäänestyksen kulku

4.3.1 Laitosäänestyksen vaiheet

Laitosäänestyksessä on seuraavat vaiheet:

- Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen äänestäjälle
- Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun
- Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen
- Vaihe 4: Lähetekirjeen täyttäminen ja merkinnän tekeminen äänestäjistä pidettävään luetteloon
- Vaihe 5: Vaalikuoren ja lähetekirjeen sulkeminen lähetekuoreen

Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen

- Totea äänestäjän henkilöllisyys henkilökortista, passista, ajokortista tai muusta vastaavasta (kuvallisesta ja virallisesta) asiakirjasta.
- Anna äänestäjälle yksi äänestyslippu ja kehoita häntä tekemään äänestysmerkintä niin, että vaalisalaisuus säilyy.

1 (i) Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Äänestäjän on ennakköäänestykselle varattuna aikana ilmoittauduttava henkilökohtaisesti vaalitoimikunnalle. Asiamiehen välityksellä äänioikeutta ei voida käyttää.

Ilmoittautuessaan äänestämään äänestäjä on velvollinen esittämään vaalitoimikunnalle selvityksen henkilöllisyydestään. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalitoimikunnalle asiakirja, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden (henkilöllisyystodistus). Tällaista asiakirjaa äänestäjältä ei kuitenkaan ole ehdottomasti vaadittava, jos hänen henkilöllisyytensä muutoinkin on varmasti todettavissa, esimerkiksi silloin, jos vaalitoimikunta tuntee äänestäjän (HE 175/1995 vp.).

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 15.1.1997 (dnro 978/1/96) todennut muun ohella seuraavaa: Vaalilainsäädäntö edellyttää äänestäjän selvitysvelvollisuutta henkilöllisyydestään äänestettävässä. Henkilöllisyyden selvitysvelvollisuutta on pidettävä myös äänestäjän edun mukaisena. Äänioikeuden toteutumisen kannalta on olennaista, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä vaaliluetteloon tehdään oikean henkilön kohdalle.

Ennakkoäänestyspaikkana olevassa laitoksessa ei ole välttämätöntä selvittää, onko äänestäjä merkitty äänioikeusrekisteriin ja onko hän siis äänioikeutettu. Kunnan keskusvaalilautakunta selvittää äänioikeuden vasta ennakkoäänestyksen päätyttyä.

Vaalitoimikunta voi kuitenkin vaalitietojärjestelmän mobiiliäänioikeuskyselyä käyttäen selvittää, missä kunnassa henkilö on äänioikeutettu, jotta ennakkoäänestysasiakirjat toimitetaan oikealle keskusvaalilautakunnalle. Mobiiliäänioikeuskyselyn käyttäminen on vaalitoimikunnalle vapaaehtoista. Kyselyn käytöstä tulee sopia etukäteen keskusvaalilautakunnan kanssa. Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalitoimikunnan käyttöoikeuksista järjestelmään. Kyselyn käytöstä kerrotaan tarkemmin VAT-ohjeessa nro 4e.

Mistä asiakirjasta äänestäjän henkilöllisyys voidaan todeta?

Äänestäjä voi todistaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla poliisin antamalla henkilökortilla, passilla, ajokortilla tai kuvallisella Kela-kortilla.

Äänestäjän henkilöllisyyden voi todeta myös ulkomaisesta tai muusta sellaisesta voimassa olevasta henkilöllisyystodistuksesta, jossa on

- henkilön täydellinen nimi,
- henkilötunnus tai syntymäaika,
- henkilön nimikirjoitus,
- henkilön valokuva sekä
- todistuksen antopäivä ja antajan allekirjoitus.

Henkilöllisyyden todistamiseen ei kelpaa pelkästään ilmoituskortti, eivätkä myöskään muut kuvattomat kortit ja asiakirjat.

Käräjäoikeus tuomitsi neljä vaalilautakunnan jäsentä sakkorangaistukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Vuoden 1996

yhdistetyissä kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalilautakunnan jäsenet eivät olleet tarkastaneet erään äänestäjän henkilöllisyyttä, vaan olivat antaneet hänen äänestää molemmissa vaaleissa pelkästään ilmoituskortin perusteella. Myöhemmin kuitenkin ilmeni, ettei ilmoituskortti ollut henkilön oma eikä hänellä alaikäisenä ollut edes äänioikeutta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa hovioikeuden päätökseen. Alaikäinen (12-v.) jätettiin tuomitsematta rangaistukseen, mutta hänelle ilmoituskortin antanut mies tuomittiin välillisenä tekijänä sakkorangaistukseen vilpillisestä äänestämisestä. (Helsingin HO 28.5.1998, nro 1631)

Henkilöllisyyden toteamisesta joissakin erityistilanteissa

Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että jotkut, useimmiten iäkkäät äänioikeutetut eivät omista voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muutakaan vastaavaa asiakirjaa, eivätkä myöskään ole hankkineet tai voineet hankkia edellä mainittua maksutonta väliaikaista henkilökorttia. Mikäli vaalitoimikunta ei tunne tällaista äänestäjää, äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisissa tapauksissa vaalitoimikunnan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana se pitää äänestäjän antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissain tapauksissa tällaisella äänestäjällä voi olla mukanaan muita asiakirjoja, jotka – vaikkei niissä valokuvaa olekaan – saattavat varmentaa äänestäjän henkilöllisyyttä. Äänestäjä saattaa myös esittää vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyystodistuksen. Lisäksi äänestäjällä voi olla mukanaan saattajia, jotka kykenevät selvittämään paitsi oman henkilöllisyytensä, myös suullisesti todistamaan saatettavan henkilöllisyyden. Myös laitoksen henkilökunta yleensä auttaa henkilöllisyyden selvittämisessä.

Vaalitoimikunnan on edellä sanotuissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia siitä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeutensa mutta toisaalta myös siitä, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta. Edellä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin kun vaalitoimikunta pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 8.5.2012 (dnro OKV/98/1/2012) todennut muun ohella seuraavaa: Jos äänestäjä ei esitä vaalitoimitsijalle asiakirjaa, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden, äänestäjän on kyettävä muilla keinoilla vakuuttamaan vaalitoimitsija henkilöllisyydestään. Kysymys on virkavastuulla toimivan vaalitoimitsijan tapauskohtaisesta kokonaisarviosta. Jos toimintakyvyltään rajoittuneella äänestäjällä ei ole henkilöllisyystodistusta, vaan äänestäjän henkilöllisyys pyritään todistamaan, yleensä muiden selvitysten lisäksi, hänen saattajansa esittämällä suullisella selvityksellä, äänestäjän henkilöllisyydestä vakuuttuminen voi edellyttää selityksen saamista siihen, miksi äänestäjälle ei ole hankittu henkilöllisyystodistusta. [...] Lisäselvitystä pyydetäessä on toimittava hienotunteisesti ja sovinnollisuutta edistäen. [...]

Äänioikeuden käyttämisen oikeellisuuden varmistaminen on myös ääni-oikeutetun itsensä etu.

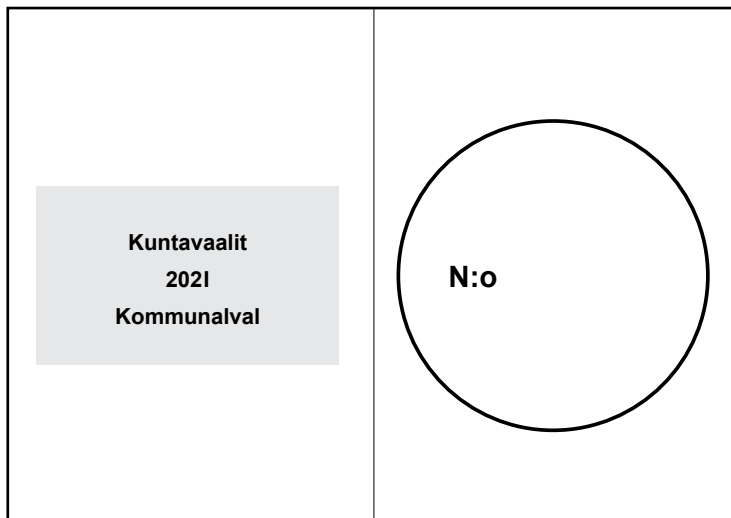
1 (ii) Äänestyslipun antaminen äänestäjälle

Kun äänestäjän henkilöllisyys on selvitetty, vaalitoimikunnan jäsen ohjentaa äänestäjälle yhden ja ehdottomasti vain yhden äänestyslipun. Äänestyslippu annetaan äänestäjälle avattuna sisäpuoli (tekstipuoli) ylöspäin siten, että äänestyslipussa oleva teksti on oikein päin lipun vastaanottavan äänestäjän näkökulmasta (ja siis väärinpäin lippua antavan vaalitoimikunnan jäsenen näkökulmasta). Samalla on varmistuttava siitä, että se on painoasultaan virheetön ja nimenomaan kyseisessä vuoden 2021 kuntavaaleissa käytettävä äänestyslippu.

Mikäli äänestyslippu on painoasultaan virheellinen, annetaan äänestäjälle uusi äänestyslippu. Virheellinen äänestyslippu on revittävä.

Aikaisemmissa vaaleissa on esiintynyt tapauksia, joissa vaalikuoresta on löydetty kaksi toisiinsa reunoista kiinnittynyttä äänestyslippua, joista toisessa (päällimmäisessä) on ollut äänestysmerkintä, mutta ei vaalileimaa ja toisessa vaalileima, mutta ei äänestysmerkintää. Tämä on saattanut johtua siitä, että äänestäjälle on vahingossa annettu kaksi toisiinsa kiinnittynyttä äänestyslippua, eikä äänestäjä ole huomannut tätä. Vaalitoimikunnan on erityisesti tarkastettava, että tällaiset toisiinsa kiinnittyneet äänestysliput erotetaan toisistaan ja vain yksi äänestyslippu annetaan äänestäjälle.

Vuoden 2021 kuntavaalien äänestyslippu on seuraavanlainen:

Muut vaaliasiakirjat (vaalikuori ja mahdollinen lähetekirjelomake) annetaan äänestäjälle vasta sitten kun tämä on tehnyt äänestysmerkinnän äänestyslippuun.

1 (iii) Äänestäjän ohjaaminen äänestämään

Äänestäjää on kehotettava tekemään äänestysmerkintä äänestyslippuun niin, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestysmerkintä on tehtävä sitä varten varatussa paikassa (esimerkiksi äänestyskopissa), jossa ei samanaikaisesti saa olla kuin yksi äänestäjä.

Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua oikeusministeriön ehdokaskirjaan. Äänestäjällä on oikeus äänestää vain oman kuntansa ehdokaslistojen yhdistelmään otettua ehdokasta. Äänestäjän oma kunta on se, joka on merkitty hänen kohdalleen äänioikeusrekisteriin ja hänen saamaansa ilmoituskorttiin. Vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että ehdokaskirja on ennakkoäänestyspaikassa helposti saatavilla.

Vaalitoimikunnan on huolehdittava myös siitä, että äänestäjien nähtävillä pidetään myös oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä.

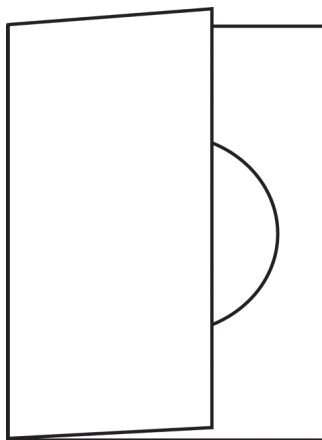
Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun

- Äänestäjä merkitsee äänestyslippuun ehdokkaansa numeron, taittaa äänestyslipun ja esittää sen vaalitoimikunnalle.

Äänestysmerkinnän tekeminen ja äänestyslipun taittaminen

Äänestäjä merkitsee äänestyslipussa olevaan ympyrään sen ehdokkaan numeron, jonka hyväksi hän antaa äänensä.

Äänestäjän on tämän jälkeen taitettava äänestyslippu keskeltä lipussa olevan taitekohdan mukaisesti siten, että äänestyslipun sisäpuoli jää näkymättömiin.

Mikäli äänestyslippu erhemerkinnän tai muun syyn vuoksi menee pilalle, on äänestäjälle tämän pyynnöstä annettava uusi äänestyslippu. Pilalle mennyt äänestyslippu on revittävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Lipun voi repiä joko äänestäjä itse tai vaalitoimikunta. Vaalitoimikunnan on ilmoitettava äänestäjälle, että tämä saa halutessaan itse repiä pilalle menneen äänestyslipun ja pitää revityt palaset.

Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen

- Leimaa huolellisesti äänestäjän taittama äänestyslippu.
- Pyydä äänestäjää sulkemaan leimattu äänestyslippu vaalikuoreen.
- Tarkista lopuksi, että vaalikuori on pitävästi suljettu.

3 (i) Äänestyslipun leimaaminen

Äänestäjän, joka on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, tulee esittää se taitettuna vaalitoimikunnan jäsenelle leimattavaksi.

Vaalitoimikunnan on ehdottomasti leimattava äänestyslippu. Leimaamaton äänestyslippu on mitätön. Äänestyslippua ei saa leimata valmiiksi etukäteen, vaan vasta sitten kun äänestäjä on tehnyt siihen äänestysmerkinnän ja tuo sen vaalitoimikunnalle. Äänestyslipun leimaamatta jättäminen on virkavirheeksi katsottava laiminlyönti.

Leima on lyötävä **keskelle** taitetun äänestyslipun kääntöpuolta ja siten, että siitä jää **selvä jälki**. Mikäli leimasin rikkoutuu tai siitä loppuu väriaine,

vaalitoimikunnan on välittömästi pyydetävä keskusvaalilautakunnalta uusi leimasin tai lisää väriainetta.

Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa vaalipiirilautakunta oli havainnut tarkastamistaan äänestyslipuista lukuisia tapauksia, joissa leimaus oli ollut niin puutteellinen, ettei siitä näkynyt juuri muuta kuin ääri viivat. Äänestyslippu, jossa ei ole leimaa on mitätön.

Äänestyslippu on leimattava äänestäjän läsnä ollessa ja niin, että äänestyslippu on koko leimaamisen ajan äänestäjän silmälläpidon alaisena.

3 (ii) Leimatun äänestyslipun sulkeminen vaalikuoreen

Kun äänestyslippu on leimattu, vaalitoimikunnan jäsenen on annettava äänestäjälle vaalikuori ja äänestäjän on välittömästi vaalitoimikunnan nähden pantava äänestyslippu vaalikuoreen ja suljettava kuori liimaten eli siten, että kostutetaan kuoren lipassa oleva liimapinta ja painetaan lippa kiinni. Vaalikuorta ei saa sulkea muulla tavoin (esimerkiksi teipillä). Liimaamisessa voidaan käyttää kostutussientä. Tarvittaessa, mikäli vaalikuoren sulkeminen liimapintaa kostuttamalla ei onnistu, voidaan sulkemiseen käyttää tavallista liimaa (esimerkiksi liimapuikkoa).

Vaalikuorta ei saa leimata eikä siihen saa tehdä muitakaan merkintöjä.

Äänestyslippu pidetään taitettuna koko leimaamisen ja vaalikuoreen sulkemisen ajan. Vaalitoimikunta ei missään tapauksessa saa avata äänestyslippua tai toksestaan.

Vaalitoimikunnan on tarkistettava, että vaalikuori on pitävästi suljettu. Tarvittaessa äänestäjälle on annettava uusi vaalikuori tai liimaa vaalikuoren sulkemiseksi.

Vaihe 4: Lähetekirjeen täyttäminen ja merkinnän tekeminen äänestäjistä pidettävään luetteloon

- Pyydä äänestäjää allekirjoittamaan ilmoituskortti tai, jos hänellä ei ole mukanaan ilmoituskorttia, täyttämään ja allekirjoittamaan lähetekirjelomake.
- Päivää ja allekirjoita itse ilmoituskortti tai lähetekirjelomake.
- Kirjoita lopuksi äänestäjän nimi äänestäjistä pidettävään luetteloon.

4 (i) Lähetekirjeen täyttäminen

Lähetekirjeen tarkoitus on se, että sen avulla äänestäjän vaalikuori voidaan toimittaa hänen oman kuntansa keskusvaalilautakunnalle, riippumatta siitä, missä ennakkoäänestyspaikassa hän on äänestänyt.

Laitosäänestyksessä ennakkoäänestyksen lähetekirjeenä käytetään joko

1) ilmoituskorttiin sisältyvää lähetekirjettä tai

2) erillistä lähetekirjelomaketta.

Ilmoituskorttia käytetään aina ensisijaisesti ja lähetekirjelomaketta vain, jos äänestäjällä ei ole ilmoituskorttia mukanaan.

Lähetekirjeen täyttäminen selostetaan seuraavassa kahdella tavalla riippuen siitä, kumpaa asiakirjaa lähetekirjeenä käytetään:

- kun käytetään ilmoituskorttia ja
- kun käytetään lähetekirjelomaketta.

4 (i.a) Ilmoituskorttiin sisältyvän lähetekirjeen täyttäminen

Digi- ja väestötietovirasto on lähettänyt jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on ollut tiedossa, ilmoituskortin "Ilmoitus äänioikeudesta" (Vaalilomake nro 3s tai 3r; liite 2). Ilmoituskortti sisältää äänioikeus-osan ja lähetekirje-osan. Jos äänestäjällä on ilmoituskortti mukanaan ennakkoäänestyspaikassa, sitä voidaan käyttää äänestäjän ennakkoäänestyksen lähetekirjeenä.

Äänestäjän on vaalitoimikunnan läsnä ollessa omakätisesti allekirjoitettava ilmoituskortin lähetekirje-osa, joka sisältää äänestäjän vakuutuksen siitä, että hän on itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen, ja annettava allekirjoitettu ilmoituskortti vaalitoimikunnalle. Jos äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin ennen kuin hän on sulkenut leimatun äänestyslipun vaalikuoreen, vaalitoimikunnan on kehotettava äänestäjää yliviivaamaan tämä allekirjoitus ja allekirjoittamaan ilmoituskortin lähetekirje-osa uudelleen vaalitoimikunnan läsnä ollessa.

4 (i.b) Lähetekirjelomakkeen täyttäminen

Ne ennakkoäänestäjät, joilla ei ole mukanaan edellisessä luvussa tarkoitettua ilmoituskorttia, täyttävät aina erillisen lähetekirjelomakkeen (vaalilomake nro 5; **liite 3**). Oranssilla painettua lähetekirjelomaketta ei tule antaa niille äänestäjille, joilla on mukanaan ilmoituskortti. Lomake on painettu kokoon A4 siten, että lomake voidaan taittaa keskellä olevaa katkoviivaa pitkin. Haluttaessa lomakkeen tyhjä alaosa voidaan myös repiä pois.

Lähetekirjelomakkeen täyttää äänestäjä (äänestäjän avustamisesta ks. luku 4.4). Vaalitoimikunnan on kuitenkin syytä mahdollisuuksien mukaan tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt siihen kaikki tarvittavat tiedot selvästi. Vaalitoimikunta voi liitteessä 3 olevan esimerkin mukaisesti täyttää ohjeiksi muutamia lähetekirjelomakkeita ja asettaa ne ennakoäänestyspaikkaan äänestäjien nähtäviksi.

Lähetekirjelomakkeen täyttäminen ei ole salaista. Tätä varten äänestyspaikassa tulee olla oma pöytä tai muu sopiva tila.

Lähetekirjelomakkeeseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) Vastaanottaja-kenttään merkitään äänestäjän kotikunnan eli sen kunnan keskusvaalilautakunta, joka äänestäjän ilmoituksen mukaan on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen. Keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite on merkittävä selvästi. Keskusvaalilautakuntien osoitteet ilmenevät muun muassa oikeusministeriön vaalisivuilta www.vaalit.fi/kuntien-keskusvaalilautakunnat, josta ne voidaan tulostaa vaalitoimikuntien käyttöön.
- 2) Äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus tai, jos se ei ole tiedossa, syntymäaika ja nykyinen osoite.
- 3) Äänestäjän allekirjoitus eli hänen vakuutuksensa siitä, että hän itse vaalilaisluuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Täytettyään lähetekirjelomakkeen äänestäjä antaa sen vaalitoimikunnalle.

4 (ii) Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus lähetekirjeeseen

Sen jälkeen kun äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin tai täyttänyt ja allekirjoittanut lähetekirjeen, vaalitoimikunnan puheenjohtajan on:

- 1) tarkistettava, että ilmoituskortti on nimenomaan kyseisen äänestäjän ilmoituskortti ja että äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin tai että äänestäjä on merkinnyt lähetekirjelomakkeeseen kaikki tarvittavat tiedot ja allekirjoittanut sen. Erityisesti on syytä tarkistaa, että kunnan keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite on merkitty selvästi vastaanottajakenttään (jotta se näkyy lähetekuoren ikkunasta); ja
- 2) allekirjoituksellaan todistettava, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin. Ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen kohtaan "Vaaliviranomainen täyttää" merkitään
 - a) päiväys ja kunta, jonka alueella ennakoäänestyspaikka on (esim. "8.4.2021 Lieksa"); sekä
 - b) vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus.

Ilmoituskorttiin tai lähetekirjelomakkeeseen ei saa merkitä sen laitoksen nimeä, jossa ennakkoäänestys on tapahtunut.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakkoäänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeessä ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannelle lähetekirjeestä puuttuivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu vakuuttua, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008 08/0817/3). Ratkaisu jäi lainvoimaiseksi.

4 (iii) Äänestäjistä pidettävä luettelo

Vaalitoimikunnan on pidettävä äänestäjistä luetteloa käyttäen sitä varten laadittua lomaketta (luettelo ennakolta äänestäneistä, vaalilomake nro 7; **liite 6**). Luetteloa on pidettävä kunkin laitoksen osalta erikseen.

Luettelolomakkeen etupuolelle on merkittävä:

- 1) äänestäjän nimi; kaikkia etunimiä ei ole tarpeen merkitä; etunimien asemesta voidaan myös käyttää niiden alkukirjaimia;
- 2) tilastollista tarkoitusta varten äänestäjän nimen kohdalle sitä varten varattuun sarakkeeseen rasti, jos äänestäjä on mies;
- 3) kunta, joka äänestäjän ilmoituksen mukaan (tai, jos äänestäjällä on ilmoituskortti mukanaan, siitä saatavan selvityksen mukaan) on merkitty hänen kohdalleen äänioikeusrekisteriin;
- 4) päivä, jolloin ennakolta äänestäminen on tapahtunut;
- 5) kunta, jonka alueella ennakkoäänestyspaikkana oleva laitos on (esimerkiksi "Kirkkonummi"); sekä
- 6) ennakkoäänestyspaikassa äänestäneiden kokonaislukumäärä ja äänestäneiden miesten lukumäärä.

Luettelolomakkeen kääntöpuolelle on merkittävä:

- 7) ennakkoäänestyspäivät ja kellonajat;
- 8) vaalitoimikunnan kokoonpano laitosäänestystä toimitettaessa; sekä

- 9) kohtaan "Huomautuksia" tarpeelliset merkinnät, jos ennakkoäänestyksessä on tapahtunut jotakin sellaista, joka on vaikuttanut toimituksen säännölliseen kulkuun, esimerkiksi jos toimitus on ylivoimaisen esteen takia ollut pakko keskeyttää. Tähän kohtaan on merkittävä myös äänestäjien itse valitsemien avustajien nimet (ks. luku 4.4).

Luettelolomake on tarkistettava ja sen allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa jäsen. Täytetty luettelolomake on samalla vaalitoimikunnan pöytäkirja, joten erillisen pöytäkirjan pitäminen vaalitoimikunnassa ei ole tarpeen.

Pidettäessä luetteloa voidaan siihen ainakin niissä tapauksissa, joissa äänestämässä on samalla kertaa useita henkilöitä, merkitä äänestäjän nimi jo silloin, kun hän ilmoittautuu äänestämään ja hänelle annetaan tarvittavat asiakirjat. Muut tiedot merkitään luetteloon vasta sen jälkeen, kun äänestäjä on luovuttanut lähetekirjeen ja vaalikuoren vaalitoimikunnalle. Jos sen jälkeen, kun äänestäjän nimi on merkitty luetteloon, äänestäjä ei jostain syystä voi tai halua äänestää, vedetään nimen päälle viiva niin, että nimi edelleen näkyy selvänä. Nimen viereen kirjoitetaan "ei lueta".

Luettelolomakkeen täyttöesimerkki on liitteenä 6.

Luettelolomakkeessa on tilaa 25 nimelle. Jos yhden laitoksen äänestäjät eivät mahdu yhteen lomakkeeseen, jatketaan seuraavalle lomakkeelle. Jos luettelolomakkeita on yhtä laitosta kohden käytetty useampia kuin yksi, nidotaan lomakkeet äänestyksen päätyttyä yhdeksi nipuksi, lomakkeet numeroidaan ja päällimmäiseen lomakkeeseen merkitään äänestäneiden miesten lukumäärä ja äänestäneiden kokonaislukumäärä. Tarvittaessa voidaan eri äänestyspäivinä käyttää eri luettelolomaketta.

Vaihe 5: Lähetekirjeen ja vaalikuoren sulkeminen lähetekuoreen

- Sulje vaalikuori ja lähetekirjelomake tai vaalikuori ja ilmoituskortti keltaiseen lähetekuoreen.

Vaalitoimikunta sijoittaa keltaiseen lähetekuoreen

- vaalikuoren ja lähetekirjeenä käytetyn ilmoituskortin tai
- vaalikuoren ja täytetyn erillisen lähetekirjelomakkeen ja sulkee lähetekuoren huolellisesti liimaamalla.

Äänestäjän on voitava koko ajan seurata toimitusta.

Vaalitoimikunnan on ehdottomasti pidettävä huoli siitä, että kuhunkin lähetekuoreen suljetaan vain yksi vaalikuori ja yksi lähetekirje.

Asiakirjat on sijoitettava lähetekuoreen siten, että vastaanottajan nimi (kunnan keskusvaalilautakunta) ja osoite selvästi näkyvät lähetekuoren oikeanpuoleisesta ikkunasta. Vaalikuorta ei saa sijoittaa ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen osoitepuolelle siten, että se saattaa siirtyä osoitteen tai kuittausmerkin nähtäville.

Vaalitoimikunnan on vielä syytä tarkistaa, että sekä vaalikuori että lähetekuori ovat hyvin suljetut.

Vaalitoimikunnan on säilytettävä haltuunsa saamiaan lähete kuoria huolellisesti ja luotettavalla tavalla. Tärkeää on, että äänestäjä voi vakuuttua siitä, että hänen äänestysensä on kaikilta osin sujunut asianmukaisesti.

Lähetekuoret on jo tässä vaiheessa syytä lajitella siten kuin jäljempänä tässä ohjeessa selostetaan.

4.3.2 Vaiheet 1–5: Yhteenveto

Ennakoäänestyksen kulku on edellä esitetyn mukaisesti tiivistettynä seuraava:

- 1) Äänestäjä ilmoittautuu vaalitoimikunnalle ja hänen henkilöllisyytensä selvitetään. Äänestäjälle annetaan yksi äänestyslippu.
- 2) Äänestäjä tekee äänestyslippuun äänestysmerkinnän sitä varten varatussa paikassa.
- 3) Äänestäjä luovuttaa taitetun äänestyslipun vaalitoimikunnalle leimattavaksi. Vaalitoimikunnan jäsen leimaa lipun ja antaa äänestäjälle vaalikuoren. Äänestäjä sulkee leimatun äänestyslipun vaalikuoreen.
- 4) Äänestäjä allekirjoittaa ilmoituskortin lähete kirje-osan tai, jos lähete kirjelo-maketta käytetään, täyttää lähete kirjelomakkeen ja allekirjoittaa sen. Vaa-litoimikunnan puheenjohtaja merkitsee ilmoituskortin lähete kirje-osaan tai lähete kirjelomakkeeseen päiväyksen ja ennakoäänestyspaikan sijain-tikunnan nimen sekä allekirjoituksensa. Lopuksi vaalitoimikunta merkitsee äänestäjän nimen äänestäjistä pidettävään luetteloon.
- 5) Vaalikuori ja lähete kirje suljetaan lähete kuoreen.

4.4 Äänestäjän avustaminen

- Avusta äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä ja/tai lähetekirjeen täyttämässä, jos hän sitä pyytää.
- Jos äänestäjällä on oma avustaja mukanaan, kirjaa avustajan nimi ylös.

4.4.1 Kuka voi toimia äänestäjän avustajana?

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimikunnan jäsenen on avustettava häntä äänestämässä. Avustaja voi avustaa äänestäjää muun muassa merkinnän tekemisessä äänestyslippuun ja täyttämällä äänestäjän puolesta lähetekirjelomakkeen.

Henkilöt, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää apuna myös itse valitsemaansa avustajaa, ei kuitenkaan sellaista henkilöä, joka on ehdokkaana asianomaisissa vaaleissa tai joka on ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Tämä koskee sokeiden ja muiden vammaisten henkilöiden lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä.

4.4.2 Miten avustajan tulee toimia?

Se, joka avustaa äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä, on velvollinen tunnollisesti täyttämään, mitä äänestäjä osoittaa ja pitämään salassa äänestustoimituksessa saamansa tiedot. Avustaja ei missään tapauksessa saa suositella äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä.

Mikäli äänestäjä ei esimerkiksi vamman vuoksi kykene tekemään mitään merkintöjä tai mikäli hän osaa tehdä ainoastaan puumerkin, lähetekirjeeseen voidaan merkitä kohtaan "Äänestäjän allekirjoitus" esimerkiksi "Matti Virtasen puolesta Liisa Lahtinen".

4.4.3 Vaalitoimikunnan merkinnät

Vaalitoimikunnan on selvitettävä äänestäjän itsensä valitseman avustajan nimi ja merkittävä se äänestäjistä pidettävän luettelon kohtaan "Huomautuksia".

4.5 Järjestyksen ylläpito

- Huolehdi siitä, että järjestys ennakkoäänestyspaikassa säilyy.
- Huolehdi siitä, että äänestäjien vaalivapaus säilyy.

Vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että järjestys ennakkoäänestyspaikassa säilyy moitteettomana ja vaalitoimitus sujuu häiriöttä. Ennakkoäänestyspaikassa saapuvilla olevien on noudatettava niitä määräyksiä, joita vaalitoimikunta harkitsee tarpeelliseksi antaa.

Äänestysaikana on erityisesti valvottava, ettei ennakkoäänestyspaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä pidetä puheita eikä julkipanna tai jaeta painettuja tai kirjoitettuja kehotuksia eikä millään tavalla vaikuteta tai yritetä vaikuttaa vaalivapauteen. Mikäli määräyksiä tässä suhteessa rikotaan tai yritetään rikkoa, vaalitoimikunnan on heti poistettava häiritsijä ennakkoäänestyspaikasta, tarvittaessa poliisiviranomaisen avulla.

Vaalitoimikunnan on tarvittaessa pidettävä huoli siitä, että äänioikeuttaan jo käyttäneet poistuvat viipymättä ennakkoäänestyspaikan äänestystilasta.

4.6 Lähetekuorten toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle

- Lajittele lähetekuoret 1) oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitettuun ja 2) muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitettuun.
- Vie oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret keskusvaalilautakunnalle äänestyspäivän päätteeksi.
- Huolehdi, että muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret toimitetaan niille postitse ilman viivytystä.

4.6.1 Yleistä

Vaalitoimikunnan tulee huolehtia siitä, että lähetekuoret toimitetaan asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle heti kun se äänestyksen tapahduttua on mahdollista.

Mikäli lähetekuoria ei voida jonakin ennakkoäänestyspäivänä toimittaa ennakkoäänestyspaikasta edelleen saman päivän aikana, vaalitoimikunnan on säilytettävä ne lukitussa tai muutoin varmassa paikassa siihen asti, kunnes ne voidaan toimittaa eteenpäin.

Lähetekuoren on ehdottomasti oltava perillä asianomaisessa keskusvaalilautakunnassa viimeistään vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen klo 19.

4.6.2 Lähetekuorten lajittelu

Vaalitoimikunnan on lajiteltava haltuunsa kertyneet lähetekuoret kahteen ryhmään:

- oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret ja
- muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret.

4.6.3 Lähetekuorten toimittaminen

Oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret

Vaalitoimikunnalle kertyvät lähetekuoret ovat yleensä suurimmaksi osaksi oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitettuja. Vaalitoimikunnan tulee viedä nämä lähetekuoret suoraan keskusvaalilautakunnalle äänestyspäivän päätteeksi. Vaalitoimikunnan on pyydettävä keskusvaalilautakunnan edustajalta vapaamuotoinen kuittaus lähetekuorten vastaanottamisesta. Kuittauksessa on mainittava vastaanotettujen lähetekuorten lukumäärä sekä päivämäärä ja kellonaika. Omalle keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret saa antaa postin kuljetettavaksi vain painavista syistä, jollaisena pidetään lähinnä vain pitkiä etäisyyksiä.

Muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret

Vaalitoimikunnan on huolehdittava, että muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret lähetetään niille postitse. Vaalitoimikunta voi joko itse huolehtia postittamisesta tai sopia keskusvaalilautakunnan kanssa siitä, että keskusvaalilautakunta suorittaa postituksen vaalitoimikunnan puolesta. Tärkeää on, että postittaminen suoritetaan ripeästi.

Jos vaalitoimikunta huolehtii itse lähetekuorten postittamisesta, sen tulee huomioida seuraavaa. Lähetekuoret tulee postittaa mahdollisimman pian laitosäänestyksen päätyttyä. Jos laitosäänestys toimitetaan viimeisenä ennakkoäänestyspäivänä tiistaina, kuoret tulee jättää postitettaviksi vielä saman päivän

aikana. Lähetekuoria ei saa jättää suoraan kirjelaatikoihin vaan ne on jätettävä lähimpään postitoimipaikkaan tai asiamiespostiin käyttäen lähetekuorten kuitauslista -lomaketta (liite 7). Lomakkeeseen merkitään päivittäin postitoimipaikkaan tai asiamiespostiin jätettyjen kuorten lukumäärä. Posti tai asiamiesposti tekee samaan lomakkeeseen päivittäin vastaanottokuittauksen. Samaa lomaketta käytetään koko ennakkoäänestyksen ajan.

Kaikki lähetekuoret kulkevat postissa pikakirjeinä. Lähetekuoret on kuitenkin ehdottomasti ehdittävä jättää postin kuljetettavaksi viimeistään vaalipäivää edeltävänä keskiviikkona 14.4. **ennen asianomaisen postitoimipaikan viimeistä jättöaikaa**. Mainitun ajankohdan jälkeen postitettava lähetekuori ei ehdi vaalilain 63 §:ssä säädettyssä määräajassa perille edes pikakirjeenä. Oikeusministeriö toimittaa keskusvaalilautakunnille luettelon, johon on koottu kaikkien Postin myymälöiden ja myyntipisteiden viimeiset jättöajat kunnittain. Keskusvaalilautakunnan on tarvittaessa kopioitava ja jaettava luettelo vaalitoimikunnille ja ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijoille.

4.7 Vaalimateriaalin palauttaminen ennakkoäänestyksen päätyttyä

- Palauta vaalimateriaali keskusvaalilautakunnalle ennakkoäänestyksen päätyttyä.

Ennakkoäänestyksen päätyttyä vaalitoimikunnan on viipymättä palautettava keskusvaalilautakunnalle sen määräämällä tavalla

- vaalileimasin,
- luettelo ennakolta äänestäneistä -lomakkeet (vaalilomake nro 7),
- lähetekuorten kuitauslista -lomakkeet,
- ehdokaskirjat, ehdokaslistojen yhdistelmät sekä oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä sekä
- käyttämättä jääneet äänestysliput ja muut vaaliasiakirjat päällyksessä, johon on merkittävä lähetyksen sisältö (esimerkiksi "Käyttämättömiä ennakkoäänestysasiakirjoja") ja lähettäjä.

Lähetekuorten luovutuskuittaukset vaalitoimikunnan on säilytettävä vähintään kolme kuukautta.

5. MUITA OHJEITA

5.1 Oikeusministeriön vaalisivut

Oikeusministeriön vaalisivuilla (www.vaalit.fi) on muun muassa yleistietoa vaaleista, ohjeita äänestämisestä ja vaaliviranomaisten yhteystietoja.

5.2 Oikeusministeriön palvelunumero

Oikeusministeriöllä on äänestäjiä varten maksuton palvelunumero 0800 9 4770 (suomenkielisille) ja 0800 9 4771 (ruotsinkielisille). Tarkoitus on, että äänestäjä voi tiedustella numerosta ennakkoäänestyspaikkojen osoitteita ja aukioloaikoja. Numerossa annetaan äänestäjän kysyessä myös keskeisimmät äänestysohjeet (henkilöllisyystodistus mukaan, ilmoituskortti mukaan jne.).

Vaaliviranomaisen itsensä ei tule soittaa palvelunumeroon kuin poikkeustapauksissa.

5.3 Vaaliviranomaisten yhteystiedot

Oikeusministeriön, ulkoministeriön, kuntien keskusvaalilautakuntien ja Digi- ja väestötietoviraston yhteystiedot ovat nähtävissä oikeusministeriön vaalisivuilla <http://vaalit.fi/yhteystiedot>.

5.4 Opastus ja neuvonta ongelmatilanteissa

Kunnan keskusvaalilautakunta opastaa ja neuvoo tarvittaessa vaalitoimikuntia koko ennakkoäänestyksen ajan.

LIITE 1a

VAALILAKI 2.10.1998/714

(kuntavaaleja koskevat säännökset)

I OSA**YHTEISET SÄÄNNÖKSET****1 luku****Yleiset säännökset****1 §****Lain soveltamisala**

Tässä laissa säädetään sen lisäksi, mitä perustuslaissa ja kuntalaissa (410/2015) vaaleista säädetään, miten toimitetaan:

3) kuntavaalit;

Kuntavaaleista Ahvenanmaan maakunnassa säädetään maakunnan lainsäädännössä.

2 §**Äänioikeus**

Äänioikeudesta kuntavaaleissa säädetään perustuslaissa ja kuntalaissa. (8.5.2015/563)

Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

3 § (8.5.2015/563)**Vaalikelpoisuus**

Vaalikelpoisuudesta eduskuntavaaleissa ja kelpoisuudesta tasavallan presidentiksi

säädetään perustuslaissa sekä vaalikelpoisuudesta kuntavaaleissa kuntalaissa. Vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa säädetään tämän lain 164 §:ssä.

4 § (14.12.2017/939)**Vaalitoimitus**

Vaalit toimitetaan järjestämällä ennakkoon äänestys, kirjeäänestys ja vaalipäivän äänestys. Ennakkoon äänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestämisestä kotimaassa vastaa kunta sekä ennakkoon äänestyksen järjestämisestä ulkomailla ulkoasiainministeriö. Kirjeäänestyksen järjestämisestä vastaa oikeusministeriö.

5 § (20.5.2016/361)**Vaalipiirit eduskuntavaaleissa****6 §****Kansanedustajien paikkojen jako vaalipiirien kesken****7 §****Vaalipiirit muissa vaaleissa**

Kuntavaaleissa vaalipiirinä on kunta. (8.5.2015/563)

8 §**Äänestysalueet**

Äänestysalueena on kunta, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueista päättää valtuusto. Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon seuraavan kalenterivuoden alusta voimaan

tulevat kuntajaon muutokset. Valtuuston on myös määrättävä, mihin äänestysalueeseen kuuluvat ne henkilöt, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Päätös äänestysalueista tulee voimaan kalenterivuoden alussa, jos se on tehty ja siitä on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle sen määräämällä tavalla viimeistään voimaantuloa edeltävän vuoden elokuussa. (29.11.2019/1132)

Jos päätös kuntajaon muuttamisesta on tehty äänestysalueista tehdyn päätöksen jälkeen, valtuuston tai, jos muutoksesta on päättänyt ministeriö, kunnanhallituksen on viipymättä tarkistettava äänestysaluejako.

Äänestysalueista tehtyä päätöstä, josta on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle, noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. (29.11.2019/1132)

9 §

Ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat

Ennakkoäänestyspaikkoja ovat:

- 1) ne kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat, joiden lukumäärästä ja sijainnista kunnanhallitus päättää ja joita on oltava, jollei erityisestä syystä muuta johdu, jokaisessa kunnassa vähintään yksi;
- 2) valtioneuvoston asetuksella säädettävät Suomen edustustot ja niiden toimipaikat sekä valtioneuvoston asetuksella säädettävät kuntavaalien yleiset ennakkoäänestyspaikat Ahvenanmaan maakunnassa;

3) sairaalat, ympärivuorokautista hoitoa antavat ja muut, kunnanhallituksen päätöksellä määrätty sosiaalihuollon toimintayksiköt sekä rangaistuslaitokset (laitos);

4) suomalaiset laivat, jotka ovat ulkomailla, kun ennakkoäänestys toimitetaan.

(8.5.2015/563)

Lisäksi ennakkoäänestys voidaan jäljempänä säädetyn edellytyksin järjestää äänestäjän kotona (kotiaäänestys).

Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa. (5.4.2002/247)

Kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin viipymättä merkitään Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan yleisen ennakkoäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat sekä vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä muut oikeusministeriön määräämät tiedot. Ne kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, ovat vaaleissa äänestyspaikkoina, vaikka tässä pykälässä tarkoitettua kunnanhallituksen päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta ei ole käsitelty ja vaikka hallinto-oikeudelle tehtyä kunnallisvalitusta, jolla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen on haettu muutosta, ei ole ratkaistu. Kunnanhallitukselle tehty oikaisuvaatimus ja kunnanhallituksen päätöksestä tehty kunnallisvalitus on käsiteltävä kiireellisesti. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea

muutosta valittamalla. (29.11.2019/1132)

2 luku

Vaaliviranomaiset

9 a § (20.5.2016/361)

Vaaliviranomaisen puolueettomuus

Vaaliviranomaisen on tehtävässään toimitava puolueettomasti.

10 §

Vaaliasioiden käsittely valtioneuvostossa

Valtioneuvostossa oikeusministeriö toimii ylimpänä vaaliviranomaisena.

2 momentti on kumottu L:lla 5.4.2002/247.

11 § (12.4.2013/271)

Vaalipiirilautakunta

12 § (20.5.2016/361)

Vaalipiirilautakunnan työskentely

13 §

Kunnan keskusvaalilautakunta

Valtuuston on asetettava kuntaan toimikaudeseen kunnan keskusvaalilautakunta.

Kunnan keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen

järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa. (8.5.2015/563)

Ahvenanmaan maakunnassa toimii kussakin kunnassa kunnan keskusvaalilautakuntana eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa maakunnassa toimitettavia kuntavaaleja varten asetettu lautakunta, josta on soveltuvin osin voimassa, mitä kunnan keskusvaalilautakunnasta tässä laissa säädetään. (8.5.2015/563)

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ilmoitettava yhteystietonsa Digi- ja väestötietovirastolle sen määräämällä tavalla. (29.11.2019/1132)

14 § (20.5.2016/361)

Kunnan keskusvaalilautakunnan työskentely

Kunnan keskusvaalilautakunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Jos varajäsen on kuollut taikka estynyt tai esteellinen, saa kunnanhallitus tarvittaessa määrätä väliaikaisen varajäsenen.

Kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenen ja varajäsenen esteellisyydestä säädetään hallintolain 27–30 §:ssä.

Kunnan keskusvaalilautakunta ottaa itselleen sihteerin ja muun tarvittavan henkilöstön. Se päättää muiden kuin sen kokouksiin tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä vuoksi osallistumaan oikeutettujen henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissaan.

Kunnan keskusvaalilautakuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa eikä oikeudesta ottaa asia ylemmän toimitielimen käsiteltäväksi.

15 § (20.5.2016/361)

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

- 1) kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä
- 2) laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puolerekisteriin merkittyjä puolueita. Kuntavaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee kuitenkin edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Ehdokas ei voi olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Ehdokas tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisoilla tarkoite-

taan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhhteessa eläviä henkilöitä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

16 § (20.5.2016/361)

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan työskentely

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Vaalilautakunta nimeää vaalipäivän äänestystä varten yhden tai useamman vaaliavustajan. Vaaliavustajasta säädetään 73 §:ssä. Vaalilautakunta voi ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten sekä 77 §:ssä tarkoitettua äänioikeusrekisterin ja muiden oikeusministeriön tietojärjestelmien käyttämistä varten.

Vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja tiedoksi antamisesta, asian jatkokokoukseen siirtämisestä, kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolosta ja puheoikeudesta kokouksissa, viranhaltijaesittelystä, menettelystä otettaessa asia ylemmän toimitielimen käsiteltäväksi eikä kunnan taloudesta.

17 § (20.5.2016/361)

Vaalitoimitsijat

Ennakkoäänestyksestä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa, Suomen edustustossa ja suomalaisessa laivassa sekä ko-

tiäänestyksestä huolehtivat vaalitoimitsijat. Kussakin kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa. Muissakin ennakkoäänestyspaikoissa vaalitoimitsijoita voi tarvittaessa olla kaksi tai useampia.

Vaalitoimitsijat kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen määrää kunnan keskusvaalilautakunta. Muutoin vaalitoimitsijoina ovat:

- 1) Suomen edustustossa sen päällikkö tai hänen nimeämänsä henkilö;
- 2) suomalaisessa laivassa sen päällikkö tai hänen määräämänsä laivassa palveleva henkilö.

Ennakkoäänestystä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa toimitettaessa vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla. Muissa ennakkoäänestyspaikoissa, joihin vaalitoimitsijoita on nimetty tai määrätty kaksi tai useampia, riittää, että ennakkoäänestystä toimitettaessa on saapuvilla yksi vaalitoimitsija. Kunkin yksittäisen kotiäänestyksen toimitamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Vaalitoimitsijaan ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Suomen edustustossa tai suomalaisessa laivassa ehdokas tai ehdokkaana olevan henkilön edellä tarkoitettu läheinen voi kuitenkin olla vaalitoimitsijana, mikäli vaalitoimitsijaksi soveltuvaa muuta henkilöä ei ole saatavilla ja ennakkoäänestyksen toimittaminen siitä syystä muutoin estyisi.

3 luku

Äänioikeusrekisteri

18 § (29.11.2019/1132)

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Digi- ja väestötietovirasto perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (äänioikeusrekisteri).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;
- 3) muissa kuin kuntavaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;
- 4) kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) muissa kuin kuntavaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) rekisteriin ottamisen päivämäärä;
- 10) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 36 §:ssä tarkoitettu

turvakielto.

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpitokunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Jollei europarlamenttivaaleissa tai kuntavaaleissa äänioikeutetulla muun valtion kansalaisella ole kotikuntaa Suomessa, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään äänioikeuskunta. Äänioikeutettu kuuluu näissä tapauksissa äänestysalueeseen, jonka valtuusto on 8 §:n 1 momentin nojalla määrännyt niitä äänioikeutettuja varten, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

- 1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;
- 2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädetyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä;
- 3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;
- 4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;
- 5) tieto 2 momentin 10 kohdassa tarkoitettusta turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen;
- 6) tieto siitä, että hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin on merkitty äänioikeutetun antama sähköistä tiedoksiantomenettelyä koskeva suostumus.

19 §

Äänioikeusrekisteriin merkittävät lisätiedot kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa (8.5.2015/563)

Kuntavaaleissa jokaisesta äänioikeutetusta, joka ei ole Suomen kansalainen, otetaan äänioikeusrekisteriin sen lisäksi, mitä 18 §:n 2 momentissa säädetään:

- 1) tieto kansalaisuudesta;
- 2) tieto ajasta, jona hänellä yhtäjaksoisesti on ollut kotikunta Suomessa, jollei hän ole Euroopan unionin muun jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalainen;
- 3) tieto siitä, että hän on tehnyt Digi- ja väestötietovirastolle kuntalain 20 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisen ilmoituksen.

(29.11.2019/1132)

20 §

Presidentinvaalin äänioikeusrekisterin käyttäminen

21 §

Ilmoituskortti

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaisesta äänioikeusrekisteriin otetusta ilmoituskortin, jossa ovat:

- 1) 18 §:n 2 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettut tiedot;
- 2) äänioikeutetun se osoite, joka on väestötietojärjestelmässä 51. päivänä

ennen vaalipäivää kello 24;

- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ja missä vaalipiirissä tai kunnassa kortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakkoäänestyksen ajanjaksosta;
- 5) Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston sekä kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot;
- 6) tieto rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat; sekä
- 7) oikeusministeriön laatimat ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.

(29.11.2019/1132)

Ilmoituskortissa voi lisäksi olla optisesti luettavassa muodossa 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot tarpeellisin osin.

Ilmoituskorttiin voidaan liittää oikeusministeriön laatimaa tietoa äänestysmenettelystä ja vaaleissa valittavasta toimielimestä. (19.12.2018/1223)

Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että ilmoituskortit lähetetään viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka Digi- ja väestötietovirasto 26 §:n 5 momentin mukaisesti merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi. Ilmoituskortti lähetetään äänioikeutetulle pelkästään sähköisesti, jos hänen kohdalleen äänioikeusrekisteriin on tehty 18 §:n 4 momentin 6 kohdassa tarkoitettu merkintä. (29.11.2019/1132)

22 § (29.11.2019/1132)

Tiedottaminen Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa

Digi- ja väestötietoviraston on hyvissä ajoin ennen kuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja mahdollisuuksien mukaan toimitettava kaikille äänioikeuden edellytykset täyttävälle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille sopivalla tavalla tieto siitä, että heillä väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi.

23 § (29.11.2019/1132)

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä 19 §:n nojalla merkityt tiedot lukuun ottamatta henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa tai puhelimitse maksutta saatavissa arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Digi- ja väestötietovirasto voi antaa äänioikeusrekisteristä otteita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteesta on tietoja, ja tässä laissa tarkoitetulle viranomaiselle.

Digi- ja väestötietovirasto tiedottaa virallisessa lehdessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla äänioikeusrekisterin tietojen saatavillapidosta sekä siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain 18 §:n 2 momentin 2, 7 ja 9 kohdassa tarkoitetut tiedot.

24 § (29.11.2019/1132)

Oikaisuvaatimus

Joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva merkintä siinä on virheellinen, voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta.

Oikaisuvaatimus voidaan perustaa myös sellaisiin äänioikeuteen vaikuttaviin seikkoihin, jotka ovat sattuneet äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Jos äänioikeutetun kotikuntalaissa tarkoitettu muuttoilmoitus saapuu Digi- ja väestötietovirastolle myöhemmin kuin 51. päivänä ennen vaalipäivää, äänioikeutettu ei tämän muuttoilmoituksen perusteella voi vaatia oikaisua äänioikeusrekisterissä oleviin häntä koskeviin 18 §:n 2 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin.

Oikaisuvaatimus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta. Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava, että lomakkeita on painettuina tai monistettuina saatavilla niissä paikoissa, joissa äänioikeusrekisterin tiedot ovat nähtävillä.

25 § (29.11.2019/1132)

Digi- ja väestötietoviraston päätös

- 1) Digi- ja väestötietoviraston on ratkaistava oikaisuvaatimus viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää ja tehtävä ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12:ta.

Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä annettava päätös tiedoksi oikaisuvaatimuksen tehneelle. Päätös on lähetettävä postitse kirjattuna lähetyksenä, mutta se

voidaan toimittaa muullakin todistettavalla tavalla, jos se ei aiheuta viivytystä. Jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, Digi- ja väestötietoviraston on samalla toimitettava hänelle ilmoituskortti. Jollei vastaanottajan postiosoitetta tunneta, päätös on julkaistava virallisessa lehdessä.

26 §

Itseoikaisu

Jos Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että joku on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai oikeudettomasti otettu siihen taikka että jotakuta koskeva merkintä äänioikeusrekisterissä on virheellinen, sillä on viran puolesta oikeus lisätä henkilö äänioikeusrekisteriin tai merkitä hänet äänioikeutta vailla olevaksi taikka korjata häntä koskeva virheellinen merkintä. Muutokset on tehtävä viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12:ta. (29.11.2019/1132)

Merkittäessä henkilö äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi on siitä tehtävä kirjallinen päätös ja annettava se tiedoksi asianomaiselle henkilölle siten kuin 25 §:n 2 momentissa säädetään. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Lisättäessä henkilö äänioikeusrekisteriin hänelle on viipymättä lähetettävä ilmoituskortti.

Korjattaessa äänioikeusrekisterissä oleva henkilöä koskeva virheellinen merkintä on korjauksesta viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

27 § (29.11.2019/1132)

Valitus hallinto-oikeuteen

Päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta sekä 26 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä. Hallinto-oikeudelle osoitetun valituskirjelmän voi valitusajan kuluessa toimittaa Digi- ja väestötietovirastolle edelleen hallinto-oikeudelle toimitettavaksi. Valituksen tekemiseen sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Hallinto-oikeuden on viipymättä annettava päätöksestään tieto valittajalle ja Digi- ja väestötietovirastolle. Jos päätös sisältää sen, että joku on otettava äänioikeusrekisteriin tai että jotakuta koskevia tietoja on muutettava, Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä äänioikeusrekisteriin tarvittavat muutokset. Jos hallinto-oikeus antaa tällaisen päätöksensä myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, sen on viipymättä toimitettava päätös myös asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka liittyy sen 71 §:ssä tarkoitettuun vaaliluetteloon. Jos valitus on hylätty tai jätetty tutkimatta, hallinto-oikeuden on ilmoitettava siitä Digi- ja väestötietovirastolle, jonka on tehtävä äänioikeusrekisteriin siitä merkintä.

Hallinto-oikeuden tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

28 § (28.6.2013/496)

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen 12. päivänä ennen vaalipäivää kello 12 lukien.

Lainvoimaista äänioikeusrekisteriä on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeusrekisteriä pidetään lainvoimaisena

sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeusrekisterin tuleamista lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen.

Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 tai 5 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Digi- ja väestötietovirasto voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä. (29.11.2019/1132)

Sen, joka esittää vaalilautakunnalle vaalipäivänä hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jonka mukaan hän on äänioikeutettu, on annettava äänestää. Hän on velvollinen luovuttamaan päätöksen tai sen jäljennöksen vaalilautakunnalle.

29 §

Äänioikeusrekisterin käyttö

Äänioikeusrekisteriin merkitään sen mukaan kuin 5 ja 6 luvussa säädetään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Merkinnän voi tehdä kotimaassa olevan yleisen ennakköäänestyspaikan vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja taikka vaalilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta tai keskusvaalilautakunnan pyynnöstä Digi- ja väestötietovirasto. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain kunnan keskusvaalilautakunta tai sen pyynnöstä Digi- ja väestötietovirasto. (29.11.2019/1132)

Äänestämistä koskevat merkinnät eivät ole julkisia, ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, ensimmäisen vaalin äänestämistä koskevat merkinnät ovat julkisia vasta toisen vaalin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä. (5.4.2002/247)

Sen jälkeen kun vaalien tulos on saanut lainvoiman, äänioikeusrekisteristä otetaan oikeusministeriön määräämät arkistotulos-

teet. Tämän jälkeen Digi- ja väestötietovirasto hävittää rekisterissä olevat tiedot. (29.11.2019/1132)

4 luku

Ehdokasasettelun viranomaistehtävät

30 §

Ehdokasasettelu

Puoluekisteriin merkittyjen puolueiden (puolue) ja äänioikeutettujen perustamien valitsijayhdistysten ehdokkaiden asettamisesta sekä hakemuksesta ehdokaslistan julkaisemiseksi ehdokaslistojen yhdistelmässä ja hakemuksesta ehdokkaan ottamiseksi presidentinvaalin ehdokasluetteloon (ehdokashakemukset) ja hakemusten toimittamisesta ehdokashakemukset käsittelevälle viranomaiselle säädetään II osassa.

31 § (8.5.2015/563)

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen

Ehdokashakemukset käsittelee:

3) kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunta.

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen on ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon rekisterinpitäjä. (8.5.2020/333)

32 § (21.5.2010/431)

Puolueita koskevat ilmoitukset

Oikeusministeriön on viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaa-

lipäivää ilmoitettava ehdokashakemukset käsitteleville viranomaisille, lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirilautakuntaa, ne puolueet, jotka on merkitty puoluekisteriin, ja ne henkilöt, jotka ovat oikeutettuja kirjoittamaan puolueen nimen.

33 § (21.5.2010/431)

Viranomaisen lakimääräiset kokoukset

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen kokoontuu puheenjohtajan kutsusta hyvissä ajoin, viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää, ja sen jälkeen, jos asioita on käsiteltävinä, 47., 41., 39. ja 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää sekä 40., 34., 32. ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää, vaalipäivänä, vaalipäivän jälkeisenä päivänä ja 3. päivänä vaalipäivän jälkeen sekä muulloin, jos asiain käsittely sitä vaatii.

34 § (21.5.2010/431)

Asiakirjojen jättämisestä määrääminen ja kuuluttaminen

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen määrää viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessaan, kenelle, minä päivinä ja kellonaikoina sekä missä sille tarkoitetut ehdokashakemukset ja muut ehdokkaiden asettamista koskevat asiakirjat on annettava.

Määräyksestä on laadittava kuulutus, joka on annettava tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliasiamiehille ja pantava nähtäväksi viranomaisen kokoushuoneistossa sekä julkaistava kuntavaaleissa sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi ja muissa vaaleissa virallisessa lehdessä. (8.5.2015/563)

35 §**Velvollisuus asiakirjojen tarkastamiseen**

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on tutkittava, onko ehdokashakemukset ja ilmoitukset vaaliliitosta ja yhteislistasta jätetty sille laissa säädettyssä määräajassa ja onko asiakirjat laadittu laissa tai sen nojalla säädettyin tai määrätyin muodoin sekä ovatko ehdokkaat vaalikelpoisia ja onko heidän ehdokkuudelleen muutoin laissa säädettyä estettä.

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen asiana ei ole tutkia, miten jäsenäänestys ja ehdokkaiden asettaminen siihen liittyvine menettelyineen puolueessa taikka sen piiri-, perus- tai muussa järjestössä taikka puolueen jäseniä kunnassa edustavassa yhdistyksessä on toimitettu.

36 § (21.5.2010/431)**Ehdokashakemusten käsittely ja huomautukset**

Ehdokashakemukset niihin liitettyine asiakirjoinaan tarkastetaan 41. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 34. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessa.

Jos ehdokashakemusta taikka ilmoitusta vaaliliitosta tai yhteislistasta ei ole annettu viranomaiselle määräaikana, se jätetään tutkimatta.

Puolueen, yhteislistan tai yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehelle on viipymättä huomautettava, jos:

- 1) ehdokashakemusta taikka ilmoitusta vaaliliitosta tai yhteislistasta ei ole tehty tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti taikka ehdokashakemukseen ei ole liitetty tässä laissa edellytetyjä asiakirjoja;

- 2) ehdokashakemusasiakirjoja ei muusta kuin 1 kohdassa mainitusta syystä voida pitää lainmukaisina; taikka

- 3) ehdokkaaksi on asetettu henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen tai joka on asetettu samoissa vaaleissa ehdokkaaksi kahdella tai useammalla listalla.

37 §**Ehdokkaiden järjestyksen määrääminen**

Edellä 36 §:ssä tarkoitetussa kokouksessa määrätään puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäinen järjestys ehdokaslistojen yhdistelmää varten sekä presidentinvaalin ehdokkaiden keskinäinen järjestys ehdokasluetteloa varten.

Eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa arvotaan:

- 1) vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ja vaaliliittojen keskinäinen järjestys;
- 2) vaaliliitossa sen muodostaneiden puolueiden keskinäinen järjestys; sekä
- 3) yhteislistojen keskinäinen järjestys.

(8.5.2015/563)

Yhteislistaan kuulumattomat valitsijayhdistykset järjestetään aakkosjärjestykseen.

38 § (21.5.2010/431)**Vaaliasiamiesten toimenpiteet huomautusten johdosta**

Vaaliasiamiehillä, joille huomautuksia on tehty, on oikeus viimeistään 39. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 32. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää ennen kello 16 tehdä huomautuksista johtuvat oikaisut sekä täydentää ehdokashakemusta.

musta ja siihen liitettyjä asiakirjoja. Saman ajan kuluessa vaaliasiamiehillä on oikeus tehdä tarvittavia ehdokkaan nimeä, arvoa, ammattia tai tointa taikka kotikuntaa koskevia tarkistuksia. Jos huomautus koskee ilmoitusta vaaliliitosta, puolueiden vaaliasiamiehillä on oikeus antaa yhteinen kirjallinen ehdotuksensa ilmoituksen oikaisemiseksi.

Jos huomautus on tehty 36 §:n 3 momentin 3 kohdassa mainitusta syystä, vaaliasiamiehillä on oikeus tämän pykälän 1 momentissa säädetyn ajan kuluessa poistaa ensin mainituksa lainkohdassa tarkoitettu ehdokas.

39 § (21.5.2010/431)

Ehdokashakemusten ratkaiseminen

Määräaikana saapuneet ehdokashakemukset niihin liitettyine asiakirjoinen käsitellään uudelleen 39. päivänä ennen presidentinvaalin ja 32. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessa. Samalla tehdään päätökset ehdokashakemusten sekä vaaliliittoa ja yhteislistaa koskevien ilmoitusten johdosta.

Ne määräaikana perille toimitetut ehdokashakemukset sekä ilmoitukset vaaliliitosta ja yhteislistasta, joita vastaan huomautuksia ei ole tehty, on hyväksyttävä.

40 § (21.5.2010/431)

Ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävät päätökset

Jos 38 §:n 2 momentissa tarkoitettu huomautus on tehty ja hyväksyttävää ilmoitusta oikaisusta ei ole annettu tai ilmoitusta kyseisen ehdokkaan poistamisesta tehty määräajassa taikka jos ehdokas on kuollut, ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon. Puolueen, valitsijayhdistyksen tai yhteislistan vaaliasiamies on velvollinen viipymättä ilmoittamaan ehdokkaan kuo-

lemasta ehdokashakemukset käsittelevälle viranomaiselle.

Puolueella tai valitsijayhdistyksellä, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan liittymisestä ei ole hyväksytty, on oikeus peruuttaa ehdokashakemuksensa. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on tehtävä peruutus kirjallisesti ehdokashakemukset käsittelevälle viranomaiselle viimeistään 31. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12. Ehdokashakemuksen hyväksymistä koskeva asia on peruutuksen johdosta käsiteltävä uudelleen.

Päätökset tässä pykälässä tarkoitetuissa asioissa tehdään 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessa ennen presidentinvaalin ehdokasluettelon tai ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista.

41 § (28.6.2013/496)

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on laadittava 31. päivänä ennen vaalipäivää viimeistään kello 16 aloitettavassa kokouksessaan ehdokaslistojen yhdistelmä, jossa on samalle puolelle lehteä painettuna:

- 1) yhteinen otsikko sen selvittämiseksi, mitä vaaleja varten yhdistelmä on laadittu; sekä
- 2) puolueiden ehdokaslistat, yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat.

Vaaliliittoon kuulumattomien ja vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat sekä yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat sijoitetaan 37 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun järjestykseen siten, että ensin ovat puolueiden ehdokaslistat ryhmiteltyinä va-

semmalta oikealle, sitten yhteislistat vastavalla tavalla ryhmiteltyinä ja lopuksi yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat aakkosjärjestyksessä allekkain. Ehdokkaille annetaan tässä järjestyksessä numerot alkaen numerosta 2.

Jos puolueita, vaaliliittoja tai yhteislistoja on niin paljon, että niiden ryhmittely vastavalla tavalla oleellisesti haittaisi yhdistelmän luettavuutta, ne tai osa niistä voidaan ryhmitellä yhdistelmään arvannon mukaista järjestystä noudattaen myös allekkain. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat erotetaan riittävän selkeästi vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ehdokaslistoista. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistojen alapuolelle tehdään merkintä siitä, että kyseiset puolueet ovat vaaliliitossa.

Puolueiden ja yhteislistojen ehdokkaiden tiedot merkitään asianomaisen puolueen nimen tai yhteislistan nimityksen alle ryhmiteltyinä yhdelle tai useammalle palstalle ylhäältä alaspäin. Yhteislistaan kuulumattomien ehdokkaiden tiedot merkitään äärimmäiseksi oikealle allekkain numerojärjestyksessä erotettuina selvästi toisistaan.

Jokaisesta ehdokkaasta merkitään yhdistelmään numero, nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä muissa kuin kuntavaaleissa kotikunta. Ehdokkaan etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää ehdokkaan yleisesti tunnettua puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä. Muita tietoja ehdokkaasta ei saa merkitä, paitsi jos ne ovat tarpeen henkilöllisyyden täsmentämiseksi. Yhdistelmään ei merkitä henkilötunnuksia. (8.5.2015/563)

Puolueiden nimet merkitään yhdistelmään noudattaen puoluelain (10/1969) 4 §:n ja yhdistyslain (503/1989) 9 §:n 2 momentin säännöksiä. Yhteislistalle merkitään sille ehdotettu nimitys tai, jos se ei huomautuksen jälkeenkään ole sen mukainen kuin siitä II osassa säädetään tai jos ehdotusta

ei ole tehty, ehdokashakemukset käsittelevä viranomaisen määrää nimityksen, joka ilmaisee vain yhteislistan järjestyksen yhdistelmässä muihin yhteislistoihin nähden. Yhteislistaan kuulumattomalle valitsijayhdistykselle ei merkitä nimitystä.

42 § (21.5.2010/431)

Presidentinvaalin ehdokasluettelot

43 § (28.6.2013/496)

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Oikeusministeriö perustaa rekisterin, johon otetaan kaikki koko maassa asianomaisissa vaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmiin tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon otetut ehdokkaat (valtakunnallinen ehdokasrekisteri). Oikeusministeriö on valtakunnallisen ehdokasrekisterin rekisterinpitäjä. (8.5.2020/333)

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää huolehdittava siitä, että valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin merkitään jokaisesta ehdokkaasta ehdokaslistojen yhdistelmässä tai presidentinvaalin ehdokasluettelossa olevat tiedot, ikä vaalipäivänä sekä henkilötunnus.

Ehdokasrekisteristä annetaan maksutta tietoja ehdokkaalle, ehdokkaan asettaneelle puolueelle ja yhteislistalle sekä tässä laissa tarkoitetuille viranomaisille.

Oikeusministeriö laatii tarvittaessa valtakunnallisesta ehdokasrekisteristä tulosteen, johon otetaan vaaliipiireittäin tai kunnittain kunkin ehdokkaan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevat tiedot. Ministeriö huolehtii siitä, että tulostetta toimitetaan tarpeellinen määrä kuntien keskusvaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kotimaan ennak-

koäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä ulkoasiainministeriölle jaettavaksi edelleen ennakkokoäänestyspaikkoina oleviin Suomen edustustoihin ja suomalaisiin laivoihin.

44 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon jakelu ja tiedoksisaattaminen

Kunnan keskusvaalilautakunnan tulee saattaa kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmä tai siinä olevat tiedot taikka tieto siitä, missä yhdistelmä on nähtävänä, äänioikeutettujen tiedoksi sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi ja lisäksi keskusvaalilautakunnan kokoushuoneistossa julkaistavalla ilmoituksella. Tarpeellinen määrä yhdistelmiä on hyvissä ajoin ennen vaaleja toimitettava kunnanhallitukselle, vaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kunnan alueella olevien yleisten ennakkokoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille. Niitä on lisäksi toimitettava ehdokkaita asettaneiden puolueiden, yhteislistojen ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten vaaliasiamiehille. Yhdistelmiä on myös pidettävä kunnan asukkaiden saatavana. (8.5.2015/563)

45 §

Muutoksenhakukielto

Tässä luvussa tarkoitettuun viranomaisen päätökseen, lukuun ottamatta ehdokasrekisteristä annettavia tietoja koskevaa päätöstä, ei saa hakea erikseen muutosta.

5 luku

Ennakkokoäänestys

46 § (21.5.2010/431)

Ennakkokoäänestys-oikeus

Jokainen äänioikeutettu saa äänestää ennakolta kotimaan yleisissä ennakkokoäänestyspaikoissa ja ulkomailla Suomen edustustoissa.

Äänioikeutettu, joka on hoidettavana sairaalassa, ympärivuorokautista hoitoa antavassa tai muussa kunnanhallituksen ennakkokoäänestyspaikaksi määräämässä sosiaalihuollon toimintayksikössä taikka joka on otettu rangaistuslaitokseen, saa äänestää ennakolta kyseisessä laitoksessa. Suomalaisen laivan henkilökuntaan kuuluva äänioikeutettu saa äänestää ennakolta laivassa sen ollessa ulkomailla.

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkokoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa, sen mukaisesti kuin 55 §:ssä säädetään, äänestää ennakolta kotonaan Suomessa siinä kunnassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kotikunnakseen. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos kyseinen kunta on merkitty äänioikeusrekisterissä hänen kotikunnakseen.

47 § (5.4.2002/247)

Ennakkokoäänestyksen ajanjakso

Ennakkokoäänestys aloitetaan 11. päivänä ennen vaalipäivää sekä lopetetaan ulkomailla 8. päivänä ja kotimaassa 5. päivänä ennen vaalipäivää. Suomalaisessa laivassa

ennakkoäänestys voidaan, presidentinvaalin toista vaalia lukuun ottamatta, kuitenkin aloittaa jo 18. päivänä ennen vaalipäivää.

Kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka on ennakkoäänestystä varten avoinna kaikina päivinä 1 momentissa tarkoitettuna ajanjaksona, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä.

Suomen edustustoissa ja niiden toimipaikoissa ennakkoäänestyksen ajanjakso voi, sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, olla lyhyempi kuin 1 momentissa säädetään.

48 § (28.6.2013/496)

Ennakkoäänestysajat

Ennakkoäänestys toimitetaan ennakkoäänestyksen ajanjaksona:

- 1) kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kunnanhallituksen päätöksellä määrättyinä aikana, joka ei saa olla arkipäivisin ennen kello 8:aa eikä kello 20:n jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9:ää eikä kello 18:n jälkeen;
- 2) Suomen edustustossa jokaisena päivänä edustuston päällikön määrääminä aikoina, ei kuitenkaan pitkäperjantaina, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, helluntaipäivänä, juhannuspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä;
- 3) laitoksessa vähintään yhtenä ja enintään kahtena päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina;
- 4) suomalaisessa laivassa vähintään yhtenä päivänä laivan päällikön määrääminä aikoina;
- 5) kotiaänestyksessä äänestäjälle erikseen ilmoitettuna, kello 9:n ja 20:n

välisenä aikana.

Sen lisäksi, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, ennakkoäänestystä ei toimiteta uudenvuodenaattona tai -päivänä, loppiaisenä, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, vapunaattona tai -päivänä, helatorstaina, helluntaipäivänä, juhannusaattona tai -päivänä, itsenäisyyspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä.

Äänioikeutettu, joka 1 momentissa tarkoitettuna aikana on saapunut asianomaiseen ennakkoäänestyspaikkaan, mutta ei ole voinut käyttää äänioikeuttaan vielä tuona aikana, saa äänestää sanotun ajan päätyttyäkin.

48 a § (5.4.2002/247)

Ennakkoäänestystila

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikissa kunnanhallituksen päätöksellä kotimaan yleiseksi ennakkoäänestyspaikoiksi määrätyissä paikoissa on ennakkoäänestystä varten asianmukainen ennakkoäänestystila ja tarvittava kalusto.

Ennakkoäänestystilassa tulee olla riittävästi tilaa myös niitä äänestäjiä varten, jotka odottavat vuoroaan päästäkseen äänestämään.

49 §

Ennakkoäänestyksestä tiedottaminen

Kunnan keskusvaalilautakunnan on tiedotettava kunnan alueella olevista kotimaan yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

Vaalitoimitsijoiden ja vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että äänestysajoista ja ennakkoäänestyksen tarkemmasta järjestelystä tiedotetaan ennakkoäänestyspaikalla julkipantavin kuulutuksin ja tarvittaessa

muullakin sopivalla tavalla. (5.4.2002/247)

Oikeusministeriön on riittävällä ja sopivalla tavalla tiedotettava yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä. (5.4.2002/247)

50 §

Ennakkoäänestysasiakirjat

Ennakkoäänestyksessä on käytettävä äänestyslippua, vaalikuorta, lähetekirjettä ja lähetekuorta (ennakkoäänestysasiakirjat), jotka oikeusministeriö valmistuttaa.

Lähetekirjeenä käytetään joko 21 §:ssä tarkoitettua ilmoituskorttia tai erillistä lähetekirjelomaketta. Kotiäänestyksessä lähetekirjeenä on kuitenkin käytettävä erillistä kotiäänestyksen lähetekirjelomaketta.

51 § (8.5.2009/300)

Äänestyslippu

Vaaleissa käytettävä äänestyslippu on painettava valkealle paperille, jollei 3 momentista muuta johdu. Äänestyslipusta on käytävä selvästi ilmi, miten se taitetaan kokoon, ja sen on turvattava vaalisalaisuuden säilyminen.

Äänestyslipun on oltava vakiokokoa 148 x 210 mm, ja sen sisäpuolelle on painettava otsikko, jossa mainitaan, missä vaaleissa sitä käytetään, sekä lisäksi ympyrä, joka on halkaisijaltaan 90 mm ja joka lippua kokoon taitettaessa jää taittamattomaksi. Keskellä ympyrää tulee olla selvästi havaittava merkintä N:o sen ehdokkaan numeron merkitsemistä varten, jonka hyväksi äänestäjä tahtoo antaa äänensä. Mitään muita merkintöjä äänestyslipussa ei saa olla.

Jos säännönmukaisesti toimitettavien vaalien yhteydessä toimitetaan samanaikaisesti jotkin toiset vaalit, oikeusministeriö päättää näissä toisissa vaaleissa käytettävän äänes-

tyslipun väristä.

52 §

Vaalileimasimet

Äänestysliput leimataan vaalileimalla, joka on samanlainen kaikissa ennakkoäänestys- ja äänestyspaikoissa. Oikeusministeriö vahvistaa vaalileiman sekä valmistuttaa vaalileimasimet ja antaa kuntien keskusvaalilautakunnille ohjeet niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä.

53 §

Asiakirjojen ja vaalileimasimien toimittaminen

Oikeusministeriön on hyvissä ajoin ennen ennakkoäänestyksen alkamista tarpeellisin ohjein varustettuina lähetettävä ennakkoäänestysasiakirjoja ja lomakkeita äänestäjistä pidettäviä luetteloja varten kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä kuntien keskusvaalilautakunnille toimitettaviksi vaalitoimikunnille. Näitä asiakirjoja ja lomakkeita on lähetettävä myös ulkoasiainministeriölle toimitettaviksi ennakkoäänestyspaikkoina oleville Suomen edustustoille ja suomalaisten laivojen päälliköille.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on toimitettava vaalileimasimia kunnassa olevien kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä vaalitoimikunnille. Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunnan on lisäksi toimitettava niitä ulkoasiainministeriölle lähetettäviksi edelleen edustustoille ja laivojen päälliköille.

Laivan päällikön tulee tilata ennakkoäänestysasiakirjat, lomakkeet äänestäjistä pidettäviä luetteloja varten ja vaalileimasin ulkoasiainministeriöltä tai Suomen edustustolta.

54 §

Kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö

Kotiaänestyksen vaalitoimitsijan on huolehdittava, että hänen lisäksi kotiaänestyksessä on läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka tässä tehtävässään ei toimi vaaliviranomaisen ominaisuudessa. Asianomaisissa vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi toimia tässä tehtävässä.

55 § (21.5.2010/431)

Kotiaänestyksen valmistavat toimenpiteet

Kotiaänestykseen oikeutetun on kirjallisesti tai puhelimitse ilmoitettava halukkuudestaan äänestää ennakolta kotonaan viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16 kotikuntansa keskusvaalilautakunnalle. Ilmoituksen voi äänestäjän puolesta tehdä tämän valitsema henkilö. Kirjallinen ilmoitus, joka on allekirjoitettava, voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta.

Ilmoituksessa on mainittava:

- 1) äänestäjän täydellinen nimi, henkilötunnus, osoite, kotikunta ja puhelinnumero sekä, jos ilmoituksen tekee äänestäjän valitsema henkilö, myös tämän nimi ja yhteystiedot;
- 2) että äänestäjän kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän ilman kohtuuttomia vaikeuksia pääse äänestys- tai ennakkoäänestyspaikkaan ja että hän tämän vuoksi haluaa äänestää ennakolta kotonaan;
- 3) voiko äänestäjä itse huolehtia siitä, että kotiaänestyksessä on läsnä 54 §:ssä tarkoitettu henkilö; sekä
- 4) 46 §:n 3 momentissa tarkoitetun kotiaänestäjän omaishoitajan täydellinen

nimi, henkilötunnus ja puhelinnumero sekä tieto omaishoitosopimuksen voimassaoloajasta, jos myös omaishoitaja haluaa äänestää kotiaänestyksessä.

Vaaliviranomaisen on, jos se on mahdollista, tarvittaessa poistettava ilmoituksessa oleva puutteellisuus ja varmistettava, että ilmoituksen on tehnyt siinä mainittu äänestäjä tai tämän valitsema henkilö.

Kunnan keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että äänestäjälle annetaan viipymättä kirjallisesti tai puhelimitse tieto ainakin kahden tunnin tarkkuudella siitä ajankohdasta, jolloin vaalitoimitsija saapuu hänen luokseen. Samalla on mainittava vaaliviranomaisen puhelinnumero mahdollista yhteydenottoa varten. Jos vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, estyneisyydestä ja uuden käynnin ajankohdasta on viipymättä ilmoitettava äänestäjälle.

Jollei äänestyksen toimittamiseen vaikuttavaa, ilmoituksessa olevaa puutteellisuutta ole voitu poistaa tai jos ilmoitus kunnan keskusvaalilautakunnalle on tehty säädetyn määräajan jälkeen taikka jos kotiaänestystä ei voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi, äänestäjälle on annettava 4 momentissa säädetyn tavoin tieto siitä, ettei kotiaänestystä toimiteta.

56 §

Järjestys ennakkoäänestyspaikassa

Ennakkoäänestyspaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen. (5.4.2002/247)

Äänestys ennakkoäänestyspaikassa on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Saapuvilla olevien on noudatettava vaali-

toimitsijan tai vaalitoimikunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

Jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriötöntä kulkua ei kotiaänestyksessä voida turvata, vaalitoimitsijan on keskeytettävä äänestys. Keskeyttämisestä ja, jos äänestystä ei voida jatkaa, myös sen lopettamisesta on tehtävä merkintä kotiaänestysistä pidettävään luetteloon.

57 §

Ennakkoäänestyksen aloittaminen ennakkoäänestyspaikassa

Äänioikeutetun, joka haluaa äänestää ennakolta, on ilmoittauduttava ennakkoäänestyspaikassa vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle. Laitoksessa ennakkoäänestys on tarvittaessa järjestettävä myös eri osastoissa ja potilashuoneissa.

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle selvityksen henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen hänelle annetaan äänestyslippu, vaalikuori ja lähetekuori sekä tarvittaessa lähetekirjelomake.

Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua asianomaista vaalia varten laadittuun vaalipiirinsä tai kuntansa ehdokaslistojen yhdistelmään, europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmään tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon taikka valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin tai siitä laadittuun tulosteeseen.

58 § (20.5.2016/361)

Äänestäminen ennakkoäänestyksessä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioike-

utetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta.

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Äänestäjän pyynnöstä on vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan jäsenen avustettava häntä äänestämisessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt, saa käyttää äänestyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Ehdokas tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla avustajana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

59 § (28.6.2013/496)

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle.

Lähetekirjeessä on oltava äänestäjästä seuraavat tiedot:

- 1) täydellinen nimi;
- 2) henkilötunnus, jos lähetekirjeeseen tehdään 60 §:n 2 momentissa tarkoitettu lähetekirjeen kuittausmerkintä;
- 3) henkilötunnus tai syntymäaika ja nykyinen osoite, jos lähetekirjeenä käytetään erillistä lähetekirjelomaketta tai kotiaänestyksen lähetekirjelomaketta,

johon ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää.

Äänestäjän on allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Kotiaänestyksessä äänestäjän on lisäksi allekirjoitettava kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeessa oleva vakuutus siitä, että hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakköäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

60 §

Ennakköäänestyksen päättämistoimet

Äänestäjän on esitettävä äänestyslippu taitettuna vaalitoimitsijalle tai laitoksessa vaalitoimikunnalle leimattavaksi ja, kun äänestyslippu on leimattu, suljettava se välittömästi vaaliviranomaisen nähden vaalikuoreen. Suljettu vaalikuori, johon ei saa tehdä mitään merkintöjä, ja allekirjoitettu lähetekirje on tämän jälkeen annettava vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle.

Silloin kun äänioikeusrekisteri on käytössä ennakköäänestyspaikassa, vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja:

- 1) tarkastaa rekisteristä, että äänestäjä on äänioikeutettu;
- 2) tekee rekisteriin merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan; sekä
- 3) tekee lähetekirjeeseen oikeusministeriön määrämällä tavalla merkinnän siitä, että rekisteriin on tehty 2 kohdassa tarkoitettu merkintä (lähetekirjeen kuittausmerkintä), jolloin jos äänestys on toimitettu laitoksessa, laitoksen nimi ei saa ilmetä lähetekirjeen

kuittausmerkinnästä.

Silloin kun äänioikeusrekisteri ei ole käytössä ennakköäänestyspaikassa, äänestäjistä on pidettävä luetteloa.

61 § (5.4.2002/247)

Vaaliviranomaisen toimet ennakköäänestyksen lopuksi

Vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan puheenjohtajan on allekirjoitettava lähetekirjeeseen todistus siitä, että äänestys on toimitettu laissa säädetyin tavoin ja, jos lähetekirjeeseen ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää, merkittävä siihen myös päiväys ja ennakköäänestyspaikan nimi tai, jos ennakköäänestys on toimitettu laitoksessa tai kotiaänestyksenä, sen kunnan nimi, jossa äänestys on toimitettu. Kotiaänestyksen vaalitoimitsijan on lisäksi huolehdittava siitä, että 54 §:ssä tarkoitettu kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö merkitsee lähetekirjeeseen nimikirjoituksensa. Vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on säilytettävä hallussaan olevia lähetekuoria huolellisesti ja luotettavalla tavalla.

62 §

Lähetekuorten toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle

Kotimaan yleisen ennakköäänestyspaikan vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on viipymättä huolehdittava siitä, että oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret toimitetaan keskusvaalilautakunnalle sen määrämällä tavalla sekä siitä, että muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret toimitetaan keskusvaalilautakunnille postitse tai muulla luotettavalla tavalla. Vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on otettava kuittaus lähetekuorten vastaanottamisesta siltä, jolle kuoret luovutetaan. (5.4.2002/247)

Suomalaisen laivan vaalitoimitsijan on toimitettava lähetekuori viivytystä ulkoasiainministeriölle tai Suomen edustustolle siinä maassa, jonka satamassa laiva on tai johon se ensiksi saapuu. Suomen edustuston vaalitoimitsijan tai, jos edustusto ei ole ennakkoäänestyspaikkana, edustuston päällikön on huolehdittava siitä, että siellä annettu tai sinne saapunut lähetekuori toimitetaan ulkoasiainministeriölle sen määrämällä tavalla. Ministeriö huolehtii lähetekuoren toimittamisesta viipymättä asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle noudattaen soveltuvien osin, mitä 1 momentissa säädetään.

63 §

Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen

Kunnan keskusvaalilautakuntaan saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat tarkastetaan vaalikuoria avaamatta kokouksissa, jotka on pidettävä siten, että vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 19 saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat ehditään niissä käsitellä. Määräajan jälkeen saapuneet lähetekuoret jätetään niitä avaamatta huomioon ottamatta.

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos:

- 1) ennakkoon äänestänyttä henkilöä ei ole otettu äänioikeusrekisteriin;
- 2) vaalikuoreen on tehty äänestäjää tai ehdokasta koskeva taikka muu asiaton merkintä; (5.4.2002/247)
- 3) lähetekirje on niin puutteellinen tai epäselvä, ettei varmasti voida vaikuuttua, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt; taikka
- 4) kotiaänestyksen lähetekirjeestä puuttuu 54 §:ssä tarkoitetun henkilön

nimikirjoitus.

Äänestyksen huomioon ottamatta jättämisestä on tehtävä merkintä kokouksessa pidettävään pöytäkirjaan, johon on liitettävä huomioon ottamatta jätetty vaalikuori lähetekirjeineen ja -kuorineen.

Jos lähetekirje, jossa ei ole lähetekirjeen kuittausmerkintää, ja siihen liitetty vaalikuori voidaan hyväksyä, äänioikeusrekisteriin merkitään, että lähetekirjeessä mainittu henkilö on käyttänyt äänioikeuttaan. Jos hyväksyminen tapahtuu myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, merkintä lähetekirjeessä mainitun henkilön äänestämisestä tehdään oikeusministeriön määrämällä tavalla lisäksi vaaliluetteloon. Jos kunnan keskusvaalilautakunnalle on 71 §:n 3 momentin mukaisesti erityisestä syystä toimitettu äänioikeusrekisteristä heti sen tultua lainvoimaiseksi tulostetut vaaliluettelot, merkintä tehdään ainoastaan vaaliluetteloon.

Sen jälkeen kun ennakkoäänestysasiakirjat on tarkastettu, kunnan keskusvaalilautakunnan on lajiteltava hyväksytyt vaalikuoret äänestysalueittain sekä laskettava vaalikuorten lukumäärä äänestysalueittain ja merkittävä lukumäärät pöytäkirjaan. Hyväksytyt vaalikuoret on äänestysalueittain lajiteltuina ja lähetekirjeistä erotettuina säilytettävä avaamattomina varmassa tallessa. (5.4.2002/247)

64 § (5.4.2002/247)

Vaalikuorten toimittaminen vaalipiirilautakunnalle

65 §

Vaalileimasimien palauttaminen

Ennakkoäänestyksen päätyttyä vaalileimasimet palautetaan kunnassa olevista

ennakkoäänestyspaikoista kunnan keskusvaalilautakunnalle. Ulkomailla olevien ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitus- sijoiden käytössä olleet vaalileimasimet palautetaan ulkoasiainministeriölle, joka toimittaa ne Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunnalle.

66 §

Muutoksenhakukielto ennakkoäänestystä koskevassa asiassa

Tässä luvussa tarkoitettuun vaaliviranomaisen päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

5 a luku

Kirjeäänestys

66 a § (14.12.2017/939)

Oikeus kirjeäänestykseen

Äänioikeutettu, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, ja muu äänioikeutettu, joka asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän, saa äänestää kirjeitse ulkomailla (kirjeäänestys) siten kuin tässä luvussa säädetään.

66 b § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestysasiakirjat

Kirjeäänestyksessä käytettävät asiakirjat (kirjeäänestysasiakirjat) ovat:

- 1) kirjeäänestyskuori;
- 2) 51 §:ssä tarkoitettu äänestyslippu;
- 3) kirjeäänestyksen vaalikuori;
- 4) kirjeäänestyksen lähetekirje;

5) kirjeäänestyksen lähetekuori;

6) kirjeäänestyksen äänestysohjeet.

Oikeusministeriö valmistuttaa kirjeäänestysasiakirjat.

66 c § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen

Äänestääkseen kirjeitse äänioikeutetun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti oikeusministeriön vahvistaman kaavan mukaisella lomakkeella.

Tilauksen voi tehdä aikaisintaan kolme kuukautta ennen vaalipäivää. Äänioikeutettu vastaa itse siitä, että hän tilaa kirjeäänestysasiakirjat riittävän ajoissa, jotta hänen palauttamansa kirjeäänestyksen lähetekuori saapuu asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle 66 e §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Tilauksessa tulee mainita ainakin:

- 1) äänioikeutetun nimi ja henkilötunnus;
- 2) äänioikeutetun vakuutus siitä, että hän on äänioikeutettu kyseisissä vaaleissa ja että hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa tai että hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän eikä hänellä siten ole mahdollisuutta äänestää Suomessa;
- 3) se ulkomailla oleva osoite, johon kirjeäänestysasiakirjat halutaan lähetettävän.

Tilauksen vastaanotettuaan oikeusministeriö lähettää viivytyksettä kirjeäänestysasiakirjat tilauksessa ilmoitettuun osoitteeseen.

Oikeusministeriön tilauspalvelun tiedot

kirjeäänestysasiakirjat tilanneista eivät ole julkisia ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Tilauspalveluun sisältyvät henkilötiedot hävitetään, kun vaalien tulos on tullut lainvoimaiseksi.

66 d § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestyksen toimittaminen

Äänestäjä voi äänestää kirjeitse presidentinvaalissa aikaisintaan 38. päivänä ennen vaalipäivää ja muissa vaaleissa aikaisintaan 31. päivänä ennen vaalipäivää.

Äänestäjän on itse huolehdittava oman vaalilaisluutensa ja vaalivapautensa säilymisestä äänestäessään kirjeitse.

Äänestäjän on itse selvitettävä sen vaalipiirin tai kunnan, jossa hän on äänioikeutettu, ehdokaslistojen yhdistelmän tiedot sekä presidentinvaalin ehdokasluettelon ja europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän tiedot.

Äänestäjä täyttää äänestyslipun noudattaen, mitä 58 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään, ja sulkee sen kirjeäänestyksen vaalikuoreen. Sen jälkeen äänestäjän on merkittävä kirjeäänestyksen lähetekirjeeseen täydellinen nimensä, suomalainen henkilötunnuksensa tai syntymäaikansa ja osoitteensa, äänestämipaikka ja päiväys sekä omakätisesti allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että:

- 1) hän on äänioikeutettu kyseisissä vaaleissa ja että hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa tai että hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän eikä hänellä siten ole mahdollisuutta äänestää Suomessa; ja
- 2) hän on itse täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen vaalikuoreen vaalilaisluutensa ja vaalivapautensa säilyttäen.

Äänestäjän on huolehdittava, että kirjeäänestystä toimitettaessa paikalla on samanaikaisesti hänen lisäkseen kaksi 18 vuotta täyttänyttä henkilöä kirjeäänestyksen todistajina. Todistajana ei voi toimia äänestäjän puoliso, lapsi tai vanhempi eikä myöskään vaaleissa ehdokkaana oleva, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa. Molemmat todistajat allekirjoittavat omakätisesti kirjeäänestyksen lähetekirjeessä olevan vakuutuksen siitä, että äänestäjä on äänestänyt vaalilaisluuden säilyttäen ja niin, ettei hänen vaalivapauttaan ole loukattu. Molemmat todistajat merkitsevät lähetekirjeeseen lisäksi nimenselvennyksensä, syntymäaikansa ja osoitteensa.

66 e § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestyksen lähetekuoren postittaminen

Äänestäjän on osoitettava kirjeäänestyksen lähetekirje sen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kotikunnakseen, äänioikeuskunnakseen tai väestökirjanpitokunnakseen Suomessa. Äänestäjän on tarvittaessa itse selvitettävä, mikä tämä kunta on.

Äänestäjän on suljettava kirjeäänestyksen vaalikuori ja allekirjoitettavansa kirjeäänestyksen lähetekirje kirjeäänestyksen lähetekuoreen siten, että lähetekirjeeseen merkitty vastaanottajan osoite näkyy kuoren ikkunasta.

Äänestäjä vastaa itse omalla kustannuksellaan siitä, että kirjeäänestyksen lähetekuori toimitetaan ulkomailta Suomeen asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle ja että se on perillä keskusvaalilautakunnassa viimeistään 2. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 19:ää. Tätä varten äänestäjän on varustettava lähetekuori riittävällä määrällä postimerkkejä ja annettava kuori asuin- tai oleskeluvaltionsa postilaitoksen kuljetettavaksi. Äänestäjä voi halutessaan toimittaa lähetekuoren kes-

kusvaalilautakunnalle myös käyttämällä kansainvälistä kuriiripalvelua.

66 f § (14.12.2017/939)

Äänestäjän avustaminen kirjeäänestyksessä

Äänestäjä, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa käyttää avustajanaan valitsemaansa henkilöä 66 c–66 e §:ssä tarkoitetuissa toimenpiteissä. Avustajana 66 d §:n 4 momentissa tarkoitettussa äänestystilanteessa ei kuitenkaan saa toimia vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa eikä myöskään kumpikaan 66 d §:n 5 momentissa tarkoitetuista kirjeäänestyksen todistajista. Avustajan velvollisuuksista on voimassa, mitä 58 §:n 3 momentissa ja 73 §:n 5 momentissa säädetään. Avustajan nimi ja osoite on merkittävä kirjeäänestyksen lähetekirjeeseen.

66 g § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen kunnan keskusvaalilautakunnassa

Kunnan keskusvaalilautakunnalle saapuneet kirjeäänestysasiakirjat tarkastetaan noudattaen, mitä 63 §:ssä säädetään.

Kirjeäänestys on 63 §:n 1–3 momentissa tarkoitettujen syiden lisäksi jätettävä huomioon ottamatta, jos:

- 1) kirjeäänestyksen lähetekuoreen tehtyjen postitus- tai lähetysmerkkien perusteella ei voida varmasti vakuuttua siitä, että kuori on postitettu tai lähetetty ulkomailta;
- 2) kirjeäänestyksen vaalikuori on avonainen ja voidaan päätellä, että avonaisuus johtuu muusta kuin vaalikuoren teknisestä toimimattomuudesta, tai muutoin sellainen, ettei varmasti voida vakuuttua, että äänestys on

tapahtunut laissa säädetyn tavoin;

- 3) kirjeäänestyksen lähetekirjeestä puuttuvat 66 d §:n 5 momentissa tarkoitettujen kirjeäänestyksen todistajien allekirjoitukset.

Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen keskusvaalilautakunnan on vaalisalaisuus säilyttäen avattava hyväksytty kirjeäänestyksen vaalikuoret, leimattava niissä olevat äänestysliput ja suljettava leimatut äänestysliput 50 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin vaalikuoriin. Leimaaminen ja uudelleen kuoritus on tehtävä muissa kuin kuntavaaleissa ennen kuin vaalikuoret toimitetaan 64 §:n mukaisesti vaalipiirilautakunnalle ja kuntavaaleissa viimeistään vaalipäivää edeltävänä lauantaina ennen kello 15:tä.

6 luku

Vaalipäivän äänestys

67 §

Vaalipäivän äänestyksen toimittaminen

Vaalipäivän äänestys toimitetaan yhtäaikaaisesti jokaisessa kunnassa äänestysalueittain. Äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen.

Äänestyksen järjestämisestä kullakin äänestysalueella huolehtii vaalilautakunta.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on saatettava vaalipäivä ja äänestysalueiden äänestyspaikat tiedoksi sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

Vaalipäivästä säädetään II osassa.

68 §

Äänestysaika

Vaalipäivän äänestys aloitetaan kello 9, ja sitä jatketaan yhtäjaksoisesti kello 20:een.

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ovat ennen kello 20:tä tulleet saapuville odottamaan äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää. Odotustila on suljettava kello 20. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuville tulleille äänestäjille.

69 §

Äänestystila (5.4.2002/247)

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaalipäivän äänestystä varten kullakin äänestysalueella on kunnan tähän tarkoitukseen käytettäväksi antama asianmukainen äänestystila ja tarvittava kalusto. (5.4.2002/247)

Äänestyspaikalla tulee olla riittävästi tilaa myös niitä äänestäjiä varten, jotka odottavat vuoroaan päästäkseen vaalihuoneeseen äänestämään.

70 §

Valmistavat toimenpiteet

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ryhdyttävä kaikkiin vaalipäivän äänestyksen toimittamista varten tarpeellisiin toimenpiteisiin ja siinä tarkoituksessa muun ohella huolehdittava siitä, että jokaisella vaalilautakunnalla on äänestyspaikalla käytettävänä:

- 1) sellaiset äänestyskopit äänestysmerkinnän tekemistä varten, jotka turvaavat vaalisalaisuuden säilymisen;
- 2) tarpeellinen määrä 51 §:ssä tarkoitettuja äänestyslippuja, 52 §:ssä tarkoitettuja vaalileimasimia ja lomakkeita

79 §:ssä tarkoitettua vaalipöytäkirjaa varten;

- 3) ehdokaslistojen yhdistelmiä tai presidentinvaalin ehdokasluetteloita, jotka asetetaan nähtäviksi vaalihuoneeseen, odotustilaan ja jokaiseen äänestyskoppiin;
- 4) sinetöimisvälineet;
- 5) vaaliluettelo; sekä
- 6) vaaliurna.

Oikeusministeriö huolehtii äänestyslippujen, vaalipöytäkirjaa varten tarvittavien lomakkeiden, sinetöimisvälineiden ja tarvittaessa myös vaaliurnien toimittamisesta vaalilautakunnille.

71 § (28.6.2013/496)

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

Ennakköäänestyksen päätyttyä oikeusministeriö huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteristä tulostetaan alkaen 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19 vaaliluettelot äänestysalueittain ja että luettelot toimitetaan kuntien keskusvaalilautakunnille hyvissä ajoin ennen vaalipäivää. Ministeriö voi määrätä, että keskusvaalilautakunta tulostaa vaaliluettelot kunnan äänestysalueiden osalta. Ministeriö voi myös määrätä, että vaaliluetteloissa olevat tiedot toimitetaan keskusvaalilautakunnalle konekielisinä.

Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakköäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokai-

sesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä. (29.11.2019/1132)

Oikeusministeriö voi tarvittaessa erityisestä syystä määrätä, että vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä heti rekisterin tultua lainvoimaiseksi ja että ne viipymättä toimitetaan asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaaliluettelot ovat ennen vaalipäivän äänestyksen alkamista vaalilautakuntien käytettävissä. Vaaliluettelot eivät ole julkisia, ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, ensimmäisen vaalin vaaliluettelot ovat julkisia vasta toisen vaalin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä. Vaaliluettelon tiedot eivät kuitenkaan ole julkisia niiden henkilöiden osalta, joiden kohdalle on tulostettu 2 momentissa tarkoitettu merkintä turvakiellosta.

72 §

Järjestys äänestyspaikalla

Äänestyspaikalla taikka sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen.

Äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Saapuvilla olevien on noudatettava vaalilautakunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

73 § (20.5.2016/361)

Avustaja

Jokaisella äänestyspaikalla tulee olla saapuvilla vaalilautakunnan nimeämä, asianmukaisin tunnusmerkein tai -merkinnöin osoitettu vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa häntä merkinnän tekemisessä äänestyslippuun.

Äänestäjällä, joka haluaa käyttää vaalilautakunnan jäsentä avustajana äänestysmerkinnän tekemisessä, on siihen oikeus, jolle se viivytää äänestystä. Vaalilautakunnan jäsenestä on silloin voimassa, mitä vaaliavustajasta on säädetty.

Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt, saa käyttää äänestysmerkinnän tekemisessä apuna valitsemaansa avustajaa.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaaliavustajana eikä äänestäjän valitsemana avustajana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

74 §

Vaalipäivän äänestyksen aloittaminen

Vaalipäivän äänestyksen alkaessa vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan on näytettävä läsnä oleville äänestäjille, että vaaliurna on tyhjä, sekä sen jälkeen suljettava urna oikeusministeriön määräämällä tavalla ja avattava päällys, jossa vaalilautakunnalle lähetetyt äänestysliput ovat. Vaaliurnaa ei saa avata sen jälkeen, kun se on vaalipäivän äänestyksen alkaessa suljettu ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä.

75 §

Äänestämään ilmoittautuminen

Äänestäjän on ilmoittauduttava äänestysalueensa äänestyspaikassa vaalilautakunnalle, jonka tulee huolehtia siitä, ettei äänestäjä saa äänestää ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi.

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään.

76 § (28.6.2013/496)

Äänestäminen vaalipäivänä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta. (8.5.2015/563)

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa tai, jos se ei ole mahdollista ilman äänestäjälle aiheutuvaa kohtuutonta haittaa, muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

77 §

Äänestämisen päättämistoimet

Äänestäjän, joka on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, on annettava äänestyslippu taitettuna vaalilautakunnalle leimattavaksi. Leima on lyötävä keskelle taitetun äänestyslipun kääntöpuolta. Äänestäjän on sen jälkeen pantava äänestyslippu vaaliurna.

Vaalilautakunta tekee vaaliluetteloon merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan. Merkintä tehdään kuitenkin äänioikeusrekisteriin silloin, kun se on vaalilautakunnan käytettävissä.

78 §

Vaalipäivän äänestyksen päättäminen ja alustava ääntenlaskenta

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan julistettua vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi otetaan äänestysliput viipymättä vaaliurnasta ja lasketaan niiden lukumäärä. Samoin lasketaan niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan ovat käyttäneet äänioikeuttaan vaalipäivänä.

Kun äänestyslippujen lukumäärä on laskettu, vaalilautakunta tarkastaa äänestysliput. Ne äänestysliput, jotka on katsottava mitättömiksi, erotetaan eri ryhmäksi. Jäljellä olevat liput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan (alustava ääntenlaskenta).

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen jaotteleminen ja laskeminen keskeytyksettä loppuun.

Sen jälkeen kun alustava ääntenlaskenta on suoritettu, laitetaan äänestysliput, jaoteltuina 2 momentin mukaisesti, kestäväan päällykseen, joka suljetaan huolellisesti sinetöimällä se oikeusministeriön määräämällä tavalla. Päällykseen merkitään 81 §:n 1 momentissa tarkoitetun vastaanottajan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä.

79 §

Vaalipöytäkirja

Vaalilautakunnan on määrättävä yksi jäse-

nistään pitämään vaalipöytäkirjaa, johon merkitään:

- 1) päivä sekä kellonajat, jolloin vaalipäivän äänestys alkoi ja julistettiin päättyneeksi;
- 2) läsnä olleet vaalilautakunnan jäsenet;
- 3) vaaliavustajat ja äänestäjien itsensä valitsevat avustajat;
- 4) äänestäneiden lukumäärä;
- 5) annettujen äänestyslippujen kokonaismäärä ja niiden lukumäärä kussakin ryhmässä, joihin ne 78 §:n 2 momentin mukaisesti on jaoteltu;
- 6) päivä ja kellonaika, jolloin äänestysliput suljettiin päällykseen; (2.4.2004/218)
- 7) äänestyslippuja jaoteltaessa ja laskettaessa saapuvilla olleet puolueiden, valitsijayhdistysten ja yhteislistojen vaaliasiamiehet tai heidän valtuuttamansa henkilöt sekä muut läsnä olleet henkilöt, joilla on ollut siihen oikeus; (2.4.2004/218)
- 8) pienillä äänestysalueilla, joilla 5 kohdassa mainittuja tietoja ei merkitä, tiedot vaalisalaisuuden turvaamisesta johtuvasta 82 §:n mukaisesta menettelystä. (2.4.2004/218)

Pöytäkirjaan merkitään myös ne kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenet, jotka ovat tuoneet äänestyspaikkaan vaalikuoret sen mukaisesti kuin 82 §:ssä säädetään, sekä heidän tuomiensa vaaliuurnaan pantujen äänestyslippujen lukumäärä. (2.4.2004/218)

Pöytäkirjaan on liitettävä vaalilautakunnalle annetut 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen vaaliasiamiesten valtuuttamien henkilöiden valtakirjat.

Lopuksi pöytäkirja luetaan julki, tarkastetaan ja varustetaan vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja vähintään yhden muun jäsenen allekirjoituksin sekä suljetaan liitteineen päällykseen, johon merkitään 81 §:n 1 momentissa tai 82 §:n 2 momentissa tarkoitetun vastaanottajan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä.

80 §

Tiedottaminen alustavan ääntenlaskennan tuloksesta

Vaalipiirilautakunnat ja kunnan keskusvaalilautakunnat ja vaalilautakunnat tiedottavat alustavan ääntenlaskennan tuloksesta oikeusministeriön määräämällä tavalla.

81 §

Äänestyslippujen ja vaalipöytäkirjan toimittaminen vaalilautakunnista

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja yhden muun jäsenen on yhdessä viipymättä vietävä äänestysliput sisältävä lähetys ja vaalipöytäkirjan sisältävä lähetys kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnalle ja muissa vaaleissa vaalipiirilautakunnalle. (8.5.2015/563)

Vaalipiirilautakunta ja kunnan keskusvaalilautakunta voivat määrätä myös lähetysten muunlaisesta toimittamisesta.

82 § (5.4.2002/247)

Vaalisalaisuuden turvaaminen pienillä äänestysalueilla

Jos äänestysalueella on 63 §:n mukaisesti hyväksyttyjä vaalikuoria vähemmän kuin 50 tai jos voidaan perustellusti arvioida, että äänestysalueella äänestää vaalipäivänä vähemmän kuin 50 henkilöä, kunnan keskusvaalilautakunnan on määrättävä, että äänestysalueen ennakoöänet ja vaalipäivän äänet lasketaan yhdessä. Tällöin äänestys-

alueen vaalilautakunta ei suorita vaalipäivän äänten alustavaa laskentaa, vaan toimittaa äänestysliput alustavaa laskentaa varten keskusvaalilautakunnalle.

Jos voidaan perustellusti arvioida, että äänestysalueella äänestää ennakkoon ja vaalipäivänä yhteensä vähemmän kuin 50 henkilöä tai jos perustellusta syystä vaalisalaisuuden turvaaminen muutoin sitä edellyttää, kunnan keskusvaalilautakunnan on hyvissä ajoin ennen vaalipäivää määrättävä ja muissa kuin kuntavaaleissa vaalipiirilautakunnalle ilmoitettava, että äänestysalueen ennakköänet ja vaalipäivän äänet sekä jonkin toisen äänestysalueen tai joidenkin toisten äänestysalueiden ennakköänet ja vaalipäivän äänet lasketaan yhdessä. Tällöin kyseisten äänestysalueiden vaalilautakunnat eivät suorita vaalipäivän äänten alustavaa laskentaa, vaan toimittavat äänestysliput alustavaa laskentaa varten keskusvaalilautakunnalle. (8.5.2015/563)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun äänestysalueen vaalilautakunnan ja 2 momentissa tarkoitettujen äänestysalueiden vaalilautakuntien on sen jälkeen, kun äänestysliput vaalisalaisuus säilyttäen on otettu vaaliurnasta ja niiden lukumäärä laskettu, suljettava äänestysliput kestävään päällykseen oikeusministeriön määräämällä tavalla. Päällykseen merkitään kunnan keskusvaalilautakunnan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä. Lähetys toimitetaan viipymättä keskusvaalilautakunnalle. (2.4.2004/218)

Kunnan keskusvaalilautakunnan on avattava 1 momentissa tarkoitetun äänestysalueen ja 2 momentissa tarkoitettujen äänestysalueiden vaalikuoret sekä yhdistettävä niissä olevat äänestysliput äänestysalueissa vaalipäivänä annettuihin äänestyslippuihin ja lisäksi 2 momentissa tarkoitettujen äänestysalueiden äänestysliput keskenään. Keskusvaalilautakunta suorittaa näiden äänestyslippujen alustavan ääntenlaskennan noudattaen soveltuvin osin, mitä 78 §:ssä säädetään. Muissa kuin kuntavaaleissa kes-

kusvaalilautakunta toimittaa sen jälkeen äänestysliput, keskusvaalilautakunnan kokouksesta laaditun pöytäkirjan sekä vaalilautakuntien vaalipöytäkirjat vaalipiirilautakunnalle noudattaen, mitä 64 §:n 1 momentissa säädetään. (8.5.2015/563)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun äänestysalueen ennakköänet ja vaalipäivän äänet voidaan kunnan keskusvaalilautakunnan niin päättäessä vaihtoehtoisesti siitä poiketen, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, laskea yhdessä siten, että keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen vievät vaalipäivänä ennen vaalitoimituksen päättymistä ennakköänet sisältävät hyväksytyt vaalikuoret kyseisen äänestysalueen äänestyspaikkaan ja vaalilautakunnan läsnä ollessa avaavat ne ja pudottavat äänestysliput vaalisalaisuus säilyttäen vaaliurnaan. (2.4.2004/218)

83 §

Muutoksenhakukielto vaaliviranomaisen päätökseen

Tässä luvussa tarkoitettuun vaaliviranomaisen päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

7 luku

Vaalien tuloksen laskenta ja vahvistaminen

84 § (14.12.2017/939)

Tuloksen laskennasta vastaavat viranomaiset

Ennakköäänestyksessä ja kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen laskennasta sekä vaalipäivän äänestyksessä annettujen äänestyslippujen tarkastuslas-

kennasta huolehtii kokouksissaan:

2) kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunta.

85 §

Äänestyslipun mitättömyys

Äänestyslippu on mitätön, jos:

- 1) vaalikuoressa on useampi tai muutakin kuin yksi äänestyslippu;
- 2) vaalikuoreen on tehty äänestäjää tai ehdokasta koskeva taikka muu asiaton merkintä; (5.4.2002/247)
- 3) äänestyslippuna on käytetty muuta kuin oikeusministeriön painattamaa äänestyslippua;
- 4) äänestyslippua ei ole leimattu;
- 5) ehdokkaan numero on merkitty siten, ettei selvästi ilmene, ketä ehdokasta se tarkoittaa;
- 6) äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä; taikka
- 7) äänestyslipulla on eduskuntavaaleissa äänestetty ehdokasta, joka on asetettu ehdokkaaksi kahdessa tai useammassa vaalipiirissä.

Asiattomana ei pidetä äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selvittää, ketä ehdokasta äänestäjä on tarkoittanut äänestää.

86 § (14.12.2017/939)

Ennakkoäännten ja kirjeäännten laskenta

Vaalikuorissa olevien ennakkoäänestyk-

sessä ja kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen tarkastaminen voidaan aloittaa vaalipäivänä aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä lautakunnan harkinnan mukaan aikaisemminkin, kuitenkin aikaisintaan kello 12. Mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi. Muut äänestysliput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan.

Ennakkoäänestyksen ja kirjeäänestyksen yhdistetty tulos lasketaan kunnan kultakin äänestysalueelta erikseen, lukuun ottamatta 82 §:ssä tarkoitettuja tapauksia.

Ennakkoäännten ja kirjeäännten laskennasta tiedotetaan oikeusministeriön määräämällä tavalla.

87 § (28.6.2013/496)

Äänten tarkastuslaskenta

Vaalipäivää seuraavana maanantaina viimeistään kello 12 on ryhdyttävä tarkastamaan vaalipäivän äänestyksessä annettuja äänestyslippuja sekä vaalilautakuntien ja 82 §:n 4 momentissa tarkoitettuja kuntien keskusvaalilautakuntien laskelmia. Tarkastuslaskennassa on päätettävä, mitkä äänestysliput luetaan ehdokkaiden hyväksi ja mitkä jätetään mitättöminä huomioon ottamatta.

Kunkin ehdokkaan hyväksi ennakkoäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä annetut hyväksytyt äänet on laskettava yhteen.

88 §

Ehdokkaiden saamien äänimäärien laskeminen yhteen

Ehdokkaiden saamat äänimäärät lasketaan yhteen siten, että samaan vaaliliittoon kuuluvien puolueiden ehdokkaiden äänimäärät tulevat vaaliliiton hyväksi, vaaliliittoon kuu-

lumattoman puolueen ehdokkaiden äänimäärät puolueen hyväksi ja yhteislistaan kuuluvien valitsijayhdistysten ehdokkaiden äänimäärät yhteislistan hyväksi.

Jos käy ilmi, että ehdokas ei ole vaalikel-poinen tai on kuollut taikka on europarla-menttivaaleissa asetettu ehdokkaaksi sa-moissa vaaleissa myös muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, tulevat sellaisen eh-dokkaan saamat äänet kuitenkin sen vaa-liliiton, puolueen tai yhteislistan hyväksi, johon ehdokas kuuluu.

89 §

Vaalien tuloksen laskentatapa

Vaaliliittoon kuulumattomaan puolueeseen ja kuhunkin yhteislistaan kuuluvien ehdok-kaiden keskinäinen järjestys puolueessa tai yhteislistassa määräytyy heidän saamiensa henkilökohtaisten äänimäärien mukaan. Tässä järjestyksessä ehdokkaille annetaan vertausluvut siten, että kunkin puolueen tai yhteislistan ensimmäinen ehdokas saa ver-tauslukukseen puolueen tai yhteislistan hy-väksi annettujen äänten koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen ja niin edelleen.

Vaaliliittoon kuuluvien puolueiden ehdok-kaiden keskinäinen järjestys määräytyy puolueesta riippumatta heidän saamiensa henkilökohtaisten äänimäärien mukaan. Tässä järjestyksessä ehdokkaille annetaan vertausluvut siten, että ensimmäinen eh-dokas saa vertauslukukseen vaaliliiton hy-väksi annettujen äänten koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen ja niin edelleen.

Yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdis-tyksen ehdokkaan vertauslukuna on hänen saamansa äänimäärä.

90 §

Arvan käyttö

Jos äänimäärät tai vertausluvut ovat yhtä suuret, niiden keskinäinen järjestys ratkais-taan arpomalla.

91 § (8.5.2015/563)

Vaalien tuloksen määrittäminen eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa

Vaalien tuloksen määrittämiseksi eduskun-tavaaleissa ja kuntavaaleissa kirjoitetaan kaikkien ehdokkaiden nimet heidän ver-tauslukujensa suuruuden mukaiseen jär-jestykseen ja kunkin ehdokkaan nimen kohdalle merkitään hänen vertauslukunsa. Tästä nimisarjasta valitaan sarjan alusta al-kaen niin monta ehdokasta kuin vaalipiirissä on valittava edustajia tai kunnassa valtuu-tettuja.

92 §

Kansanedustajien varaedustajat

93 §

Varavaltuutetut

Valtuutetuille valitaan varavaltuutetut siten kuin kuntalain 11 §:ssä säädetään.

Jos valtuuston toimikauden aikana vara-valtuutettujen määrä jää vajaaksi, kunnan keskusvaalilautakunnan on valtuuston pu-heenjohtajan pyynnöstä määrättävä uusia varavaltuutettuja kuntalain 11 §:n mukai-sesti.

Jollei kaikkia varavaltuutetun toimia saada täytetyiksi tässä pykälässä olevien sään-nösten nojalla, jää varavaltuutettujen määrä vajaaksi.

KuntaL 365/1995 on kumottu L:lla 410/2015. Ks. varavaltuutetuista KuntaL 410/2015 17 §.

94 § (28.6.2013/496)

Eduskuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen

95 § (28.6.2013/496)

Kuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen (8.5.2015/563)

Kunnan keskusvaalilautakunta vahvistaa vaalien tuloksen 3. päivänä vaalipäivän jälkeen viimeistään kello 18 aloitettavassa kokouksessaan.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on viipymättä:

- 1) julkaistava vaalien tulos laittamalla sen sisältävä pöytäkirja valitusosoituksiin kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle seitsemän päivän ajaksi;
- 2) annettava luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään valtuustolle ja tiedotettava siitä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset kunnassa saatetaan tiedoksi; sekä
- 3) annettava tieto vaalien tuloksesta oikeusministeriölle sen määrämällä tavalla.

96 §

Presidentinvaalia ja europarlamenttivaaleja koskevat säännökset

97 §

Europarlamentin jäsenen varajäsen

98 §

Vaalien tuloksen merkitseminen pöytäkirjaan

Kun vaalien tulos on vahvistettu, tuloksen vahvistavan viranomaisen on pöytäkirjassa mainittava sekä valitut henkilöt että ne, jotka edustajanpaikan joutuessa avoimeksi varaedustajina tulevat valittujen tilalle tai jotka on valittu varavaltuutetuiksi.

Kukin valittu merkitään pöytäkirjaan ilmoittamalla hänen nimensä ja arvonsa, ammatinsa tai toimensa sekä kuntavaaleja lukuun ottamatta kotikuntansa samoin kuin hänen saamansa vertausluku ja äänimäärä. (8.5.2015/563)

99 § (22.12.2009/1404)

Asiakirjojen ja tarvikkeiden säilyttäminen

Jos äänestyslippujen laskenta tai käsittely keskeytetään, kaikki äänestysliput ja laskelmat on säilytettävä siten, ettei kukaan ulkopuolinen saa niitä käsiinsä.

Vaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen äänestysliput ja kappale ehdokaslistojen yhdistelmää tai presidentinvaalin ehdokasluetteloa on pantava päilykseen, joka sinetöidään oikeusministeriön määrämällä tavalla. Ne on säilytettävä, kunnes lähinnä seuraavat vastaavat vaalit on toimitettu. Laskelmat on säilytettävä pöytäkirjan liitteenä. Hallussaan olevat asiakirjat ja vaaleissa käytetyt tarvikkeet vaalipiirilautakunnan on luovutettava aluehallintovirastolle säilytettäväksi.

8 luku

Muutoksenhaku

100 §

Valituksen kohde

Päätökseen, jolla vaalien tulos on vahvistettu, saa hakea muutosta valittamalla sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

101 §

Valitusoikeus ja valitusperusteet

Valitusoikeus on sillä, jonka etua tai oikeutta päätös loukkaa, sekä jokaisella vaaleissa ehdokkaana olleella henkilöllä ja ehdokashakemuksen antaneella puolueella ja yhteislistalla sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Lisäksi saavat päätöksestä valittaa sillä perusteella, että vaalit on toimitettu virheellisesti järjestyksessä ja että se on saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen:

2) kuntavaaleissa kunnan jäsen.

(8.5.2015/563)

102 § (8.5.2009/300)

Valituksen tekeminen ja käsittely

Valitus tehdään toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle 14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu.

Valitusmenettelyyn ja valituksen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa sää-

detään. (29.11.2019/1132)

Valitus on käsiteltävä kiireellisesti.

103 §

Valitusviranomaisen päätös

Jos vaaliviranomaisen päätös tai toimenpide on ollut lainvastainen ja lainvastaisuus on ilmeisesti saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen, vaalit on määrättävä uusittaviksi asianomaisessa vaalipiirissä tai kunnassa taikka europarlamenttivaaleissa koko maassa, jollei vaalien tulos ole oikaistavissa.

Jos vaalipiirilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta on vaalien tulosta laskiesaan tai vahvistaessaan menetellyt lainvastaisesti ja lainvastaisuus on vaikuttanut vaalien tulokseen, vaalien tulosta on oikaistava.

104 § (8.5.2009/300)

Päätöksen tiedoksianto

Kuntavaaleissa hallinto-oikeuden päätöksestä on annettava tieto valittajalle, kunnanhallitukselle ja kunnan keskusvaalilautakunnalle, puolueiden ja yhteislistojen vaaliasiamiehille sekä, jos päätöksellä on määrätty vaalien tulos oikaistavaksi tai vaalit uusittaviksi, oikeusministeriölle. Kunnan keskusvaalilautakunnan on saatettava hallinto-oikeuden päätös viipymättä tiedoksi myös kunnan jäsenille asettamalla päätös seitsemän päivän ajaksi nähtäväksi kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle. (8.5.2015/563)

105 § (8.5.2009/300)

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän

kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Jos päätöksellä on määrätty vaalien tulos oikaistavaksi tai vaalit uusittaviksi, valitus-oikeus on 101 §:ssä mainituilla sekä kunta-vaaleissa myös kunnanhallituksella. Niiden, jotka eivät ole saaneet päätöstä erikseen tiedoksi, katsotaan saaneen päätöksestä tiedon silloin, kun päätöksestä ensimmäistä kertaa kuulutettiin yleisradiotoimintaa harjoittavan laitoksen lähetyksessä tai kun päätös asetettiin nähtäväksi kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle. (8.5.2015/563)

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksi antamiseen ja kuuluttamiseen sovelletaan, mitä hallinto-oikeuden päätöksestä 104 §:ssä säädetään.

106 §

Valituksen johdosta uusittavat vaalit

Jos vaalit valituksen johdosta määrätään uusittaviksi, on uusittavien vaalien vaalipäivä:

2) kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnan määräämänä sunnuntaina.

(8.5.2015/563)

Uusittavien vaalien toimittamisesta huolehtivat samat vaaliviranomaiset kuin kumotuissa vaaleissa. Jos kunnan keskusvaalilautakunnan toimikausi on kuitenkin jo päättynyt, vaalien toimittamisesta huolehtii sen sijaan tullut keskusvaalilautakunta.

Uusittavissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa sekä käytetään samaa lainvoimaista äänioikeusrekisteriä ja samaa ehdokaslistojen yhdistelmää kuin kumotuissa vaaleissa, jollei valitusviranomainen päätöksessään toisin määrää. Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteriin otetuille lähetetään uusi ilmoi-

tuskortti. Ennakoäänestys toimitetaan vain siinä vaalipiirissä tai kunnassa, jota määräys vaalien uusimisesta koskee. Uusittavien vaalien toimittamisesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä varsinaisista vaaleista säädetään. (29.11.2019/1132)

Kumotuissa vaaleissa valituiksi tulleet edustajat tai valtuutetut pysyvät toimissaan, kunnes uusittavien vaalien tulos on vahvistettu.

Uusittavien eduskuntavaalien tuloksesta on heti ilmoitettava eduskunnalle ja uusittavien kuntavaalien tuloksesta asianomaisen kunnan valtuustolle. (8.5.2015/563)

II OSA

VAALIKOHTAISET SÄÄNNÖKSET

9 luku

Eduskuntavaalit

10 luku

Presidentinvaali

11 luku

Kuntavaalit (8.5.2015/563)

Kuntavaalien ajankohta (8.5.2015/563)

144 § (8.5.2015/563)

Vaalipäivä

Kuntavaalien vaalipäivä on huhtikuun kolmas sunnuntai.

Ehdokasasettelu kuntavaaleissa (8.5.2015/563)

145 §

Valittavien valtuutettujen määrästä kuuluttaminen

Kunnan keskusvaalilautakunnan on kuu-

lutettava, montako valtuutettua kunnassa valitaan. Kuulutus on viipymättä julkaistava sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi ja pantava nähtäväksi keskusvaalilautakunnan kokoushuoneistossa. Kuulutus voidaan antaa 34 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuulutuksen yhteydessä.

146 §

Oikeus asettaa ehdokkaita

Kuntavaaleissa voivat ehdokkaita asettaa:

- 1) puolueet;
- 2) äänioikeutetut, jotka ovat perustaneet valitsijayhdistyksen.

(8.5.2015/563)

Ehdokkaita asetettaessa kahdella tai useammalla puolueella on oikeus yhtyä vaaliliitoksi sopimalla siitä keskenään. Kahdella tai useammalla valitsijayhdistyksellä on oikeus vastaavalla tavalla muodostaa yhteislista.

147 §

Ehdokkaiden enimmäismäärä

Puolueella, vaaliliitolla tai yhteislistalla on oikeus asettaa kussakin kunnassa enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertainen määrä ehdokkaita.

148 §

Kielto olla ehdokkaana useammalla listalla

Sama henkilö saadaan samoissa vaaleissa asettaa vain yhden puolueen tai yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

149 §

Puolueiden ehdokkaiden asettaminen

Puolueen ehdokkaat asettaa puolueen

kunnan keskusvaalilautakunnalle ilmoittama puolueen henkilöjäseniä kunnassa edustava yhdistys.

150 § (8.5.2015/563)

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Valitsijayhdistyksen perustamiseen ehdokkaan asettamiseksi kuntavaaleja varten tarvitaan vähintään kymmenen äänioikeutettua kunnan asukasta. Kunnassa, jonka asukasluku on väestötietojärjestelmässä vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan enintään 1 500, saa valitsijayhdistyksen kuitenkin perustaa vähintään kolme äänioikeutettua kunnan asukasta, ja kunnassa, jonka asukasluku on yli 1 500, mutta enintään 2 000, saa valitsijayhdistyksen perustaa vähintään viisi äänioikeutettua kunnan asukasta.

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jossa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) maininta siitä, mitkä kuntavaalit ovat kyseessä;
- 2) ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen;
- 3) jokaisen jäsenen nimi, syntymäaika ja osoite;
- 4) jokaisen jäsenen allekirjoittama vakuutus siitä, että hän on kysymyksessä olevissa vaaleissa asianomaisessa kunnassa äänioikeutettu;
- 5) valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Äänioikeutettu voi olla jäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Jos hän on jäsenenä kahdessa tai useammassa valit-

sijayhdistyksessä, kunnan keskusvaalilautakunnan on poistettava hänen nimensä kaikista perustamisasiakirjoista.

Ehdokashakemus kuntavaaleissa (8.5.2015/563)

151 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneitten valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan yhteislistan vaaliasiamiehenä ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitetun hakemuksen, ilmoituksen tai oikaisun tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

152 §

Ehdokashakemuksen jättäminen

Puolueen, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on annettava ehdokashakemus kunnan keskusvaalilauta-

kunnalle viimeistään 40. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

153 § (28.6.2013/496)

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

- 1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen; etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhutelu-nimeä tai etunimeä lyhennettynä; ehdokaslistassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;
- 2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimii sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;
- 3) puolueen nimen kirjoittamiseen oikeutettujen antama ilmoitus siitä, että yhdistys, jonka puolesta puolueen vaaliasiamies esiintyy, edustaa puolueen henkilöjäseniä kunnassa; ja
- 4) puoluetta edustavan yhdistyksen antama ilmoitus puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimestä, henkilötunnuksesta ja yhteystiedoista sekä yhdistyksen puolueen vaaliasiamiehelle ja hänen varamiehelleen antama valtakirja.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuu-

tettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikel-poisia.

154 §

Ilmoitus vaaliliitosta

Jos puolueet ovat sopineet yhtymisestä vaaliliitoksi, siitä on laadittava yhteinen ilmoitus, jossa luetellaan vaaliliittoon yhtyvät puolueet ja joka kaikkien vaaliliittoon yhtyvien puolueiden vaaliasiamiesten on allekirjoitettava. Vaaliliittoon yhtyneen puolueen vaaliasiamiehen on annettava ilmoitus kunnan keskusvaalilautakunnalle samanaikaisesti puolueen ehdokashakemuksen kanssa.

155 § (28.6.2013/496)

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

- 1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 153 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;
- 2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimii sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen valitsijayhdistyksen eikä puolueen ehdokkaaksi; ja
- 3) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja.

Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

156 §

Ilmoitus yhteislistasta

Jos valitsijayhdistys on sopinut yhteislistasta yhden tai useamman muun valitsijayhdistyksen kanssa, ilmoitus yhteislistasta ja siihen kuuluvista valitsijayhdistyksistä sekä niiden ehdokkaista siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan on annettava samanaikaisesti valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen kanssa. Ilmoituksen allekirjoittavat yhteislistan muodostaneiden valitsijayhdistysten vaaliasiamiehet.

Ilmoituksessa on lisäksi mainittava yhteislistan vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Ilmoituksessa voidaan ehdottaa ehdokaslistojen yhdistelmään otettavaksi yhteislistan nimitys, johon tulee sisältyä sana "yhteislista". Nimitys ei saa olla sopimaton eikä merkitykseltään yleistävästi tai muutoin harhaanjohtava. Nimitykseen voi aina sisältyä yhdistysrekisteriin merkitty nimi, jonka käyttämiseen yhteislistan muodostaneet valitsijayhdistykset ovat saaneet yhdistykseltä todisteellisesti luvan. Nimitykseen ei kuitenkaan saa sisältyä puolerekisteriin merkityn puolueen nimeä.

Täydentävät säännökset

157 §

Valtuutettujen valitseminen vaaleja toimittamatta

Jos vaaleja varten hyväksytyjä ehdokkaita on yhtä paljon kuin valittavia valtuutettuja, ei vaaleja toimiteta, vaan kunnan keskusvaalilautakunta julistaa 144 §:ssä tarkoitettuna sunnuntaina pidettävässä kokouksessa, että valtuutetuiksi on valittu hyväksytyt ehdokkaat. Jos ehdokkaita on vähemmän kuin vaaleissa on valittava valtuutettuja, valtuu-

tettujen lukumäärä jää toistaiseksi vajaaksi. (8.5.2015/563)

Puolueella ja valitsijayhdistyksellä on oikeus asettaa 1 momentissa tarkoitettua tapausta varten ehdokkaalle varaehdokas, josta on voimassa, mitä tässä laissa säädetään ehdokkaasta.

Varavaltuutetuiksi määrätään 2 momentissa tarkoitettut varaehdokkaat. Tarvittaessa kutsutaan varavaltuutettuja valtuutetuiksi siten, että asianomaisen valtuutetun sijaan tulee hänen varavaltuutettunsa tai, jollei varavaltuutettua ole, samasta vaaliliittoon kuulumattomasta puolueesta tai vaaliliitosta taikka yhteislistasta muu varavaltuutettu puolueen vaaliasiamiehen tai vaaliliiton osalta puolueiden vaaliasiamiesten yhteisesti taikka yhteislistan vaaliasiamiehen ilmoittamassa järjestyksessä. Jos varavaltuutettujen järjestystä ei ole ilmoitettu kunnan keskusvaalilautakunnalle ennen 1 momentissa tarkoitettua kokouksen alkua, keskusvaalilautakunta määrää järjestyksen.

158 §

Täydennysvaalit

Jos valtuutettujen luku vaalikauden aikana jää alle kolmen neljänneksen säädetystä määrästä, valtuuston puheenjohtajan on saatettava asia oikeusministeriön tietoon. Ministeriö voi tällöin määrätä toimitettaviksi täydennysvaalit määräten samalla, montako valtuutettua täydennysvaaleissa valitaan. Täydennysvaaleista on soveltuvin osin voimassa, mitä varsinaisista vaaleista säädetään. Ennakkoonestys toimitetaan kuitenkin vain kunnassa, jonka valtuutettujen valitsemiseksi täydennysvaalit toimitetaan.

159 §

Uusi aika vaaleja varten

Jos valtuutettujen vaaleja tai niihin kuu-

luvia toimenpiteitä ei jostakin syystä voida toimittaa tässä laissa säädettyinä aikoina taikka jos valittuja ehdokkaita vaalien tulosta määrättäessä tai 157 §:n 1 momentin mukaan valituiksi julistettuja ehdokkaita mainitussa lainkohdassa tarkoitettuna aikana on yhteensä vähemmän kuin vaaleissa on valittava valtuutettuja, oikeusministeriö voi valtuuston esityksestä määrätä uuden ajan vaaleja varten. Jollei vaaleja ole toimitettu ennen vaalikauden loppua, valtuutetut ja varavaltuutetut, joiden toimikausi silloin päättyisi, pysyvät toimissaan, kunnes uutena aikana toimitettujen vaalien tulos on julkaistu. Vaaleista on soveltuvin osin voimassa, mitä uusittavista vaaleista säädetään.

12 luku

Europarlamenttivaalit

III OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

13 luku

Täydentävät säännökset

183 §

Kielto hakea muutosta puolueen päätökseen

Yhdistyslain säännöksiä yhdistyksen päätöksen mitättömyydestä tai moittimisesta ei sovelleta puolueen tai sen piiri-, perus- tai muun järjestön päätökseen, joka koskee ehdokkaiden asettamista vaaleihin siihen liittyvine menettelyineen tai ehdokashakemusta.

184 § (28.6.2013/496)

Vaaliasiamiesten ja vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan ja vaalipiirilautakunnan kokouksissa, jotka pidetään ehdokkaiden numeroiden määräämistä, äänestyslippujen järjestämistä tai laskemista taikka vaalien tuloksen määräämistä varten, puolueiden ja yhteislistojen sekä yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten vaaliasiamiehillä taikka heidän kutakin vaaliviranomaista varten erikseen kirjallisesti valtuuttamillaan henkilöillä on oikeus olla läsnä.

Oikeusministeriö voi valtuuttaa kotimaisen tai ulkomaisen vaalitarkkailijan koko maan alueelle ja kunnan keskusvaalilautakunta kunnan alueelle. Vaalitarkkailijalla on oikeus olla läsnä silloin kun tässä laissa tarkoitettu vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään.

185 §**Vaaliviranomaisen rikosoikeudellinen vastuu**

Jos vaalipiirilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

186 §**Rikokset vaaleissa**

Rangaistus vaalirikoksesta, vaalilahjonnasta, vilpillisestä äänestämisestä ja vaalituloksen vääristämisestä säädetään rikoslain 14 luvun 1–4 §:ssä.

187 § (28.6.2013/496)**Otteen tai jäljennöksen antaminen**

Jos tässä laissa tarkoitettu asiakirjasta annetaan ote tai jäljennös muulle kuin sille, jota asiakirja koskee, taikka tässä laissa tarkoitettuja tai siitä johtuvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle, siitä on jätettävä henkilötunnus pois. Tietojen massaluvutuksesta säädetään erikseen.

188 §**Kustannusten jako vaaliviranomaisten välillä (5.4.2002/247)**

Oikeusministeriö vastaa:

- 1) äänioikeusrekisterin, valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja äänestyspaikka-rekisterin sekä muiden vaaleissa käytettävien oikeusministeriön tietojärjestelmien ja tuloslaskentaohjelmistojen kustannuksista;
- 2) ilmoituskorttien laatimisesta ja niiden

lähettämisestä äänioikeutetuille aiheutuneista kustannuksista;

- 3) äänestyslippujen, vaaliluetteloiden ja muiden vaaliasiakirjojen sekä vaalileimasinten, sinetöimisvälineiden ja vaaliurnien valmistamisesta sekä niiden lähettämisestä kuntien keskusvaalilautakunnille sekä lisäksi kirjeäänestysasiakirjojen lähettämisestä äänioikeutetuille aiheutuneista kustannuksista; (14.12.2017/939)
 - 4) 62 §:ssä tarkoitettujen ennakkoäänestyksen lähetekuorten postittamisesta aiheutuneista kustannuksista;
 - 5) ennakkoäänestyksen järjestämisestä ulkomailla aiheutuvista kustannuksista;
 - 6) vaalipiirilautakuntien kuluista.
- (5.4.2002/247)

Kunta vastaa kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakuntien, vaalitoimikuntien, yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoiden ja kotiaäänestyksen vaalitoimitsijoiden toiminnasta aiheutuneista sekä muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista vaalien toimittamisesta aiheutuneista kustannuksista. Muissa kuin kuntavaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaiselta vaaleissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta. (8.5.2015/563)

Muu viranomainen vastaa sille kuuluvien tehtävien suorittamisesta aiheutuvista muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista.

189 § (28.6.2013/496)**Vaalipäivän ja määräpäivän siirtyminen**

Jos vaalipäivä sattuu uudenvuodenaatoksi tai -päiväksi, loppiaiseksi, vapunaatoksi tai

-päiväksi, helluntaipäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, jouluaatoksi tai ensimmäiseksi tai toiseksi joulupäiväksi, vaalipäivän äänestys järjestetään seuraavana sunnuntaina. Jos vaalipäivä sattuu pääsiäispäiväksi tai pääsiäispäivän jälkeiseksi sunnuntaiksi, vaalipäivän äänestys järjestetään pääsiäispäivää edeltävänä sunnuntaina.

Jos määräpäivä, joka on säädetty tai määrätty muuta kuin vaalipäivän äänestystä, ennakkoäänestyksen aloittamista tai lopettamista, vaaleja toimittamatta valittavien valtuutettujen valituksi julistamista tai vaalien tuloksen vahvistamista varten, sattuu pyhäpäiväksi tai arkilauantaiksi taikka juhannus- tai jouluaatoksi, pidetään seuraavaa arkipäivää määräpäivänä. Oikeusministeriöllä on tarvittaessa oikeus siirtää tällainen määräpäivä lähinnä soveliaaksi päiväksi, jos vaalit on valituksen johdosta määrätty uusittaviksi tai jos on määrätty toimitettaviksi uudet eduskuntavaalit tai valtuutettujen täydennysvaalit taikka jos presidentinvaali on määrätty aloitettavaksi uudelleen tai valtuutettujen vaalit toimitettaviksi uutena aikana.

190 §

Vammaisten kuljetuspalvelut

Vammaisten äänestäjien kuljetuksesta äänestys- tai ennakkoäänestyspaikalle on voimassa, mitä vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987) säädetään kuljetuspalveluista.

191 §

Jäsenjärjestösuhteessa olevat puolueet

Jos jotkin oikeusministeriössä pidettävään puoluekisteriin merkityistä puolueista ovat toisiinsa sellaisessa suhteessa kuin puoluelain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetaan,

niitä pidetään tätä lakia sovellettaessa yhtenä puolueena.

192 § (29.11.2019/1132)

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

193 §

Kaavat

Oikeusministeriö vahvistaa tarvittavat kaavat vaaleissa käytettäville asiakirjoille ja lomakkeille sekä antaa tarkemmat ohjeet ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon muodosta.

194 §

Ehdokasasettelun aikataulu poikkeuksellisena aikana toimitettavissa vaaleissa

195 § (21.12.2007/1263)

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tässä laissa tarkoitettujen vaaliviranomaisten tehtävistä annetaan tarvittaessa oikeusministeriön asetuksella.

14 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

196 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 8 päivänä loka-kuuta 1998.

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) kansanedustajain vaaleista 13 päivänä kesäkuuta 1969 annettu laki (391/1969);
- 2) tasavallan presidentin vaalista 22 päivänä heinäkuuta 1991 annettu laki (1076/1991);
- 3) 12 päivänä toukokuuta 1972 annettu kunnallisvaalilaki (361/1972); sekä
- 4) Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista 3 päivänä maaliskuuta 1995 annettu laki (272/1995).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

197 §

Siirtymäsäännökset

KUNTALAKI 10.4.2015/410

15 §

Kuntavaalit

Valtuutetut ja varavaltuutetut valtuustoon valitaan kunnassa toimitettavissa kuntavaaleissa. Valtuuston toimikausi on neljä vuotta ja se alkaa vaalivuoden kesäkuun alusta.

Kuntavaalit toimitetaan välittöminä, salaisina ja suhteellisina. Kaikilla äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus.

Kuntavaalien toimittamisesta säädetään vaalilaissa (714/1998) ja kuntarakennelaissa (1698/2009).

16 §

Valtuutettujen lukumäärä

Valtuutettujen lukumäärästä päättää valtuusto. Valtuutettuja valitaan pariton lukumäärä kunnan asukasluvun perusteella seuraavasti:

Asukasluku	Valtuutettuja vähintään
enintään 5 000	13
5 001–20 000	27
20 001–50 000	43
50 001–100 000	51
100 001–250 000	59
250 001–500 000	67
yli 500 000	79

Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä. Valtuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Valtuuston päätös valtuutettujen määrästä voidaan panna täytäntöön ennen kuin sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos hallintotuomioistuin kieltää

täytäntöönpanon.

Tässä pykälässä tarkoitettu asukasluku määräytyy väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan. (29.11.2019/1178)

17 § (29.12.2016/1484)

Varavaltuutetut

Valtuutetuille valitaan varavaltuutettuja jokaisen kuntavaaleissa esiintyneen vaaliliiton, puolueen ja yhteislistan ensimmäisistä valitsematta jääneistä ehdokkaista sama määrä kuin valtuutettuja, kuitenkin vähintään kaksi. Yhteislistan ulkopuolella olleen valitsijajyhdistyksen ehdokkaana valitulla valtuutetulla ei ole varavaltuutettua.

Jos valtuutetun on todettu menettäneen vaalikelpoisuutensa, hänet on vapautettu toimestaan tai hän on kuollut, valtuuston puheenjohtaja kutsuu hänen sijaansa jäljellä olevaksi toimikaudeksi asianomaisen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan järjestyksessä ensimmäisen varavaltuutetun.

Jos valtuustoa ei saada päätösvaltaiseksi valtuutettujen ja varavaltuutettujen esteellisyyden vuoksi, kunnan keskusvaalilautakunnan on vaalilain 93 §:n 2 momenttia noudattaen valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä tämän pykälän 1 momentin mukaisesti uusia varavaltuutettuja. Näin määrätty varavaltuutetut osallistuvat valtuuston kokoukseen niissä asioissa, joissa valtuutetut ja varavaltuutetut ovat esteellisiä.

20 §

Äänioikeus kuntavaaleissa

Äänioikeus kunnassa toimitettavissa kun-

tavaaleissa on Suomen taikka muun Euroopan unionin jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalaisella, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jonka kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä. Äänioikeus kuntavaaleissa on myös muulla edellä säädetyt edellytykset täyttävällä ulkomaalaisella, jos hänellä mainittuna ajankohtana on ollut kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan.

Äänioikeus kuntavaaleissa on lisäksi Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenellä, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta, ja jolla on asuinpaikka kyseisessä kunnassa väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, jos:

1) hänen tietonsa on hänen pyynnöstään talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa säädetyllä tavalla;

2) hän on kirjallisesti ilmoittanut Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 52. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta haluavansa käyttää äänioikeuttaan kuntavaaleissa tai ei ole kirjallisesti peruuttanut aikaisempaa ilmoitustaan.

(29.11.2019/1178)

71 §

Yleinen vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö:

- 1) jonka kotikunta kyseinen kunta on;
- 2) jolla on jossakin kunnassa äänioikeus

kuntavaaleissa sinä vuonna, jona valtuutetut valitaan tai vaali muuhun luottamustoimeen toimitetaan; ja

3) jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi.

72 §

Vaalikelpoisuus valtuustoon

Vaalikelpoinen valtuustoon ei ole:

- 1) valtion virkamies, joka hoitaa välittömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä;
- 2) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii kunnanhallituksen tai lautakunnan tehtäväalueen johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä;
- 3) kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön;
- 4) kuntayhtymän jäsenkunnan valtuuston osalta kuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön.

Edellä tarkoitettu palvelussuhteessa oleva on vaalikelpoinen valtuutetuksi, jos palvelussuhde päättyy ennen kuin valtuutettujen toimikausi alkaa.

Hallintolain säännöksiä esteellisyydestä sovelletaan keskusvaalilautakuntaan. Hallintolain muita säännöksiä, joita ei ole tässä esitetty, sovelletaan kaikkien vaaliviranomaisten toimintaan.

HALLINTOLAKI

6.6.2003/434

27 §

Esteellisyys

Virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

28 §

Esteellisyyssperusteet

Virkamies on esteellinen:

- 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;
- 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle läheiselleen;
- 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallituneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai

7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Läheisellä tarkoitetaan 1 momentissa:

- 1) virkamiehen puolisoa ja virkamiehen lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja virkamiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa;
- 2) virkamiehen vanhempien sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa; sekä
- 3) virkamiehen puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia.

Läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisukulaista. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

29 §**Esteellisyyden ratkaiseminen**

Virkamiehen esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä.

Virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Monijäsenisen toimitelimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimitelin. Monijäseninen toimitelin päättää myös muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä. Jäsen tai esittelijä saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos toimitelin ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

Esteellisyyttä koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen oikaisua eikä muutosta valittamalla.

30 §**Asian käsittelyn jatkaminen**

Esteellisen virkamiehen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön virkamies. Virkamies saa kuitenkin käsitellä kiireellisen asian, jonka ratkaisuun esteellisyys ei voi vaikuttaa.

Lähettäjä

Digi- ja väestötietovirasto
Lintulahdenkuja 2 D
00530 HELSINKI
FINLAND

puh. 029 553 6220

Vastaanottaja

Tavallinen
Tiina Marita
Leiritie 1 A 111
01300 VANTAA
FINLAND

00800-775
244054

Kunta, jossa Sinulla on äänioikeus
Vantaa

Äänestysalue sekä vaalipäivän äänestyspaikka

999 Lummetie
Vantaan opistotalo
Lummetie 5

Vaalipäivän äänestysaika

18.4.2021 klo 9.00 - 20.00

Tietolähde: Väestötietojärjestelmä 26.2.2021

Ilmoitus äänioikeudesta kuntavaaleissa

Sinulla on äänioikeus sunnuntaina 18.4.2021 toimitettavissa kuntavaaleissa tässä ilmoituksessa mainitussa kunnassa.

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla taikka tietyin edellytyksin laitos- tai kotiäänestyksessä. Jos asut tai oleskelet ulkomailla ennakköäänestyksen ja vaalipäivän ajan, voit vaihtoehtoisesti äänestää kirjeitse ulkomailta. Tarkemmat äänestysohjeet löytyvät kääntöpuolelta.

Sinun on todistettava henkilöllisyytesi äänestäessäsi.

Ennakköäänestyksen ajanjakso.
Ennakköäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

Suomessa 7. - 13.4.2021 ja
ulkomailla 7. - 10.4.2021

Yleiset ennakköäänestyspaikat aukioloaikoiheen

www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite

Ennakköäänestyksen lähetekirje

Täytetään ennakköäänestyspaikassa ja vain silloin, kun tätä ilmoitusta käytetään lähetekirjeenä.

Ennakköäänestäjä

Tavallinen
Tiina Marita
Leiritie 1 A 111
01300 VANTAA
FINLAND

Vaaliviranomainen

092 999 puh. 040 514 9558

Vantaan kaupungin keskusvaalilautakunta
Asematie 7
01300 VANTAA
FINLAND

Ennakköäänestyksen vaalivirkailija täyttää

Todistan, että ennakköäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Päiväys

9/4 2021

Ennakköäänestyspaikan nimi tai
laitosäänestyksessä kunnan nimi

Vantaa

Vaalivirkailijan allekirjoitus

Olli Suominen

Ennakköäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttään täyttänyt
äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

120345-1234

Äänestäjän allekirjoitus

Tiina Tavallinen

LÄHETEKIRJE
FÖLJEBREV

Äänestäjä Väljare
LESKINEN
HELMI MARJATTA

Vastaanottaja Mottagare
KITEEN KAUPUNKI
KESKUSVAALILAUTAKUNTA
KITEENTIE 25
82500 KITEE

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelsetid
170260-011R

Nykyinen osoite Nuvarande adress
HOVINTIE 25
82500 KITEE

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort
914 2021
KITEE

Vaalitoimitsijan /Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförrättarens/Valbestyrkssebs ordförandes underskrift
Raili Ketonen

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun
ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.
Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift
Helmi Leskinen

81

**VAALIKUORI
VALKUVERT**

ENNAKKOÄÄNESTYS
FÖRHANDSRÖSTNING

LÄHETEKUORI
YTTERKUVERT

Postikuori
Postkuvert

Sivu nro
Sida nr

[illegible]

VAALITOIMISIJAJA TAI VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALFÖRRÄTTAREN ELLER VALBESTYRELSEN

Huomautuksia Anmärkningar	

VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALBESTYRELSEN

Ennakkooäänestyspäivät ja kellonajat Dagar och klockslag för förhandsröstningen	
Vaalitoimikunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen Valbestyrelsens ordförande, viceordförande och medlem Varajäsenet Suppleanter	
Allekirjoitukset Underskrift	☐ Luettu ja tarkastettu Uppläst och justerat Vaalitoimikunnan puheenjohtaja Valbestyrelsens ordförande
	Vaalitoimikunnan jäsen Valbestyrelsemedlem

L

LIITE 7

LÄHETEKUORTEN KUITTAUSLISTA
Kuittauslista postin kuljetettavaksi jätetyistä
ennakkoäänestyksen lähetekuorista

Lähettäjä
Rantasalmi (kunnan/kaupungin)

Ennakkoäänestyksen vaalitoimitsija
Vaalitoimikunta
Keskusvaalilautakunta
Ulkosäätöministeriö

X

Lähetysten vastaanottotoimipaikan

nimi: 58900 | Rantasalmi
Postinumero Toimipaikka

Postituspäivämäärä Lähetekuorien lukumäärä Postin kuittaus päiväys

<u>8 / 4 / 21</u>	<u>15</u> kpl	<u>Armi Rautasalo 8.4.2021</u>
<u>9 / 4 / 21</u>	<u>12</u> kpl	<u>Armi Rautasalo 9.4.2021</u>
<u> / / </u>	_____ kpl	_____
<u> / / </u>	_____ kpl	_____
<u> / / </u>	_____ kpl	_____
<u> / / </u>	_____ kpl	_____
<u> / / </u>	_____ kpl	_____
<u> / / </u>	_____ kpl	_____

Lähettäjä merkitsee päivittäin tähän listaan lähetekuorten kappalemäärän. Posti antaa lähetysten vastaanotosta kuittauksen (nimi ja päiväys tai päivämääräleima).
Kuorissa on "postikuori"-maksumerkintä, jolloin kirjellähetyksen lähetyslistaa postitttaessa ei käytetä.
Vänd

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslipunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähden.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

Eräitä määräaikoja vuoden 2021 kuntavaaleissa

Vaalipäivä 18.4.2021

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Kesällä 2017		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
Viimeistään elokuussa 2020		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
Aikaisintaan 18.10.2020		Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen alkaa	²
18.10.2020		Puolue ja puolueyhdistys	Kuntavaalien kampanja-aika alkaa	³
30.11.2020 kello 24		Digi- ja väestötietovirasto	Väestötietojärjestelmässä olevat kuntien asukasluvut valitsijayhdistyksen perustamiseen tarvittavien äänioikeutettujen lukumääriä varten	150 § 1 mom.
30.11.2020 kello 24		Digi- ja väestötietovirasto	Väestötietojärjestelmässä olevat kuntien asukasluvut kunta-vaaleissa valittavien valtuutettujen vähimmäismäärää varten	⁴
Viimeistään 31.12.2020		Valtuusto/kun- nanhallitus	Ilmoitus oikeusministeriölle valtuutettujen lukumäärää koskevasta valtuuston päätöksestä tai aiemman päätöksen muuttamisesta	⁵

1 Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

2 Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

3 Puoluelaki (laissa 683/2010) 8 § 3 mom.

4 Kuntalaki (410/2015) 16 § 2 mom.

5 Kuntalaki 16 § 2 mom.

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Viimeistään 31.12.2020		Valtioneuvosto tai valtiovarainministeriö	Päätös 1.1.2022 voimaan tulevaksi tarkoitetun kuntajaon muuttamisesta	⁶
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus kuntavaaleissa ennakkoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista sekä kuntavaalien yleisistä ennakkoäänestyspaikoista Ahvenanmaan maakunnassa	9 § 1 mom. 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Eräiden sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen ennakkoäänestyspaikoiksi	9 § 1 mom. 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 § 1 mom.
18.1.2021		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen alkaa	66 c §
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneelle	66 c § 4 mom.
29.1.2021 kello 12 mennessä		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom.
29.1.2021 kello 12 mennessä ⁷		Kunnanhallitus/keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom.

⁶ Kuntarakennelaki (1698/2009) 21 ja 22 §. Kuntarakennelain mukainen määräaika kuntajakopäätöksille on yhdistymisen voimaantuloa edeltävän vuoden kesäkuun loppu eli tässä tapauksessa 30.6.2021. Ko. lain 23 §:ssä kuitenkin säädetään, että jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne toimitetaan yhdistyvissä kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen. Hallituksen esityksessä HE 268/2014 vp todetaan tältä osin, että valtioneuvoston tulisi näissä tapauksissa tehdä päätös kuntien yhdistymisestä kuntavaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä, jotta vaalit pystyttäisiin toimittamaan yhdistyvissä kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen normaalina ajankohtana huhtikuussa.

⁷ Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 26.2.2021, mutta koska jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen, ilmoitukset tulee tehdä viimeistään perjantaina 29.1.2021 kello 12.

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
29.1.2021 kello 12 mennessä		Kunnanhallitus/ keskusvaalilautakunta	Kunnan vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 mom. ja 67 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Digi- ja väestötietovirasto	Tiedottaminen äänioikeuden edellytykset täyttävälle EU:n muun jäsenvaltion kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta kuntavaaleissa ⁸	22 §
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestystä varten	17 § 2 mom.
Viimeistään 25.2.2021 ennen kello 16	52.	Tietyt edellytykset täyttävät EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevat ja tällaisten henkilöiden perheenjäsenet	Kirjallinen ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle halukuudesta käyttää äänioikeutta kuntavaaleissa, tai aiemman ilmoituksen peruutus	⁹
26.2.2021 kello 24	51.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määrättyminen	18 § 2 ja 3 mom.

⁸ Käytännössä tieto toimitetaan myös muille äänioikeuden edellytykset täyttävälle ulkomaalaisille.

⁹ Kuntalain 20 §:n 2 mom. 2 kohta.

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Hyvissä ajoin kuitenkin viimeistään 1.3.2021		Keskusvaali- lautakunta	Kuulutettava siitä, montako valtuutettua valitaan. Kuulutus voidaan antaa 34 §:n 2 momen- tissa tarkoitetun kuulutuksen yhteydessä (ks. seuraava kohta).	145 §
Viimeistään 1.3.2021	48.	Keskusvaali- lautakunta	Määräys ehdokashakemusten vastaanottojärjestelyistä Määräyksestä on laadittava kuulutus, joka on annettava tie- doksi puolueiden mahdollisesti ilmoittamille vaaliasiamiehille, pantava nähtäville keskusvaali- lautakunnan kokoushuoneistos- sa sekä julkaistava sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saate- taan tiedoksi ¹⁰ .	34 §
Viimeistään 1.3.2021	48.	Oikeus- ministeriö	Puoluerekisteriin merkittyjen puolueiden ja niiden nimenkir- joittajien ilmoittaminen keskus- vaalilautakunnille	32 §
Viimeistään 3.3.2021	46.	Digi- ja väestö- tietovirasto	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom.
8.3.2021	41.	Digi- ja väestö- tietovirasto	Äänioikeusrekisterin näh- tävänäpidon aloittaminen Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa	23 § 1 mom.
Viimeistään 9.3.2021 ennen kello 16	40.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteisliis- tasta annettava kunnan keskus- vaalilautakunnalle	152, 154 ja 156 §

¹⁰ Kuntalaki 108 §.

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
15.3.2021	34.	Keskusvaali-lautakunta	Ehdokashakemusten tarkasta- minen ja mahdolliset huomau- tukset vaaliasiamiehille Puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäi- sen järjestyksen määrittäminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten	36 § 37 §
Viimeistään 17.3.2021 ennen kello 16	32.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemuksen ja siihen liitettyjen asiakirjojen oikaise- minen ja täydentäminen tarvit- taessa	38 §
Viimeistään 18.3.2021 ennen kello 12	31.	Vaaliasiamies	Sellaisen puolueen tai valitsija- yhdistyksen ehdokashakemuk- sen peruutus, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan liittymisestä ei ole hyväksytty	40 § 2 mom.
18.3.2021 ennen ehdo- kaslistojen yhdistelmän laatimista	31.	Keskusvaali-lautakunta	Ehdokashakemusten ratkaise- misen jälkeen tehtävät päätök- set ehdokkaan jättämisestä pois ehdokaslistojen yhdistelmästä tai ehdokashakemuksen peruu- tuksen johdosta	40 §
18.3.2021 viimeistään kello 16 aloi- tettavassa ko- ouksessa	31.	Keskusvaali-lautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 §
18.3.2021	31.	Keskusvaali-lautakunta	Ehdokkaista ehdokaslistojen yhdistelmässä olevien tietojen sekä henkilötunnuksen mer- kitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
18.3.2021 aikaisintaan ehdokaslisto- jen yhdistel- män laatimisen jälkeen	31.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeitse äänestäminen alkaa	66 d § 1 mom.

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	¹¹
Viimeistään 25.3.2021	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom.
31.3.2021	18.	Vaalitoimitsija	Ennakkoäänestyksen aloittaminen suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom.
Viimeistään 6.4.2021	¹²	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollisten oikaisuvaatimusten ratkaisemisesta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom.
Viimeistään 6.4.2021 ennen kello 12	¹³	Digi- ja väestötietovirasto	Itseoikaisuna tehdyistä päätöksistä aiheutuvien merkintöjen tekeminen äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom.
Viipymättä edellä mainittujen päätösten jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuna tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen äänioikeusrekisteriin lisätyille henkilöille	26 § 2 ja 3 mom.

¹¹ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

¹² Vaalilain 24 §:n ensimmäisen momentin mukaan oikaisuvaatimus tulee tehdä viimeistään 16. päivänä ennen vaali-päivää ennen kello 16:ta. Kyseinen määräpäivä osuu vuoden 2021 kuntavaalien osalta pitkäperjantaille (2.4.), joka on pyhäpäivä. Vaalilain 189 §:n toisen momentin mukaan tällaisen määräpäivän osuessa pyhäpäivälle pidetään seuraavaa arkipäivää määräpäivänä. Koska seuraava maanantai 5.4. on niin ikään pyhäpäivä (2. pääsiäispäivä), siirtyy määräpäivä tiistaille 6.4.2021.

¹³ Vaalilain 25 §:n mukaan Digi- ja väestötietoviraston tulee ratkaista oikaisuvaatimukset viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää. Kyseinen määräpäivä osuu vuoden 2021 kuntavaalien osalta toiselle pääsiäispäivälle (5.4.), joka on pyhäpäivä. Vaalilain 189 §:n toisen momentin mukaan tällaisen määräpäivän osuessa pyhäpäivälle pidetään seuraava arkipäivää määräpäivänä. Määräpäivä siirtyy siten tiistaille 6.4.2021.

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Viimeistään 7. päivänä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisu-vaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta, ja valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on 26 §:n 2 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi	27 § 1 mom.
6.4.2021 kello 12 lukien	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Viimeistään 6.4.2021 ennen kello 16	12.	Kotiaänestyseseen oikeutettu äänioikeutettu, joka haluaa äänestää ennakolta kotonaan	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §
Keskiviikko 7.4.2021	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa	47 § 1 mom.
Lauantai 10.4.2021	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakkoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
Tiistai 13.4.2021	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom.
14.4.2021 kello 19 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen kuntien keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Viimeistään 16.4.2021 ennen kello 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
16.4.2021 kello 19	2.	Keskusvaali- lautakunta	Ennakkoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina 16.4.2021 ennen kello 19 saapuneet ennakkoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaali- lautakunta	Hyväksytyjen kirjeäänestysten vaalikuorissa olevien äänestyslippujen uudelleen leimaaminen ja kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Viimeistään 17.4.2021	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakkoilmoituksen toimittaminen Valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	¹⁴
Sunnuntai 18.4.2021 kello 9–20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 ja 144 §
Sunnuntai 18.4.2021 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä keskusvaalilautakunnan harkinnan mukaan aikaisintaan kello 12	VP	Keskusvaali- lautakunta	Ennakkoäänten (ml. kirjeäänten) laskeminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 18.4.2021 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §
19.4.2021 viimeistään kello 12	1.	Keskusvaali- lautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom.

¹⁴ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
21.4.2021 viimeistään kello 18 aloi- tettavassa ko- kouksessa	3.	Keskusvaali- lautakunta	Vaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen	95 §
Viimeistään 2.5.2021		Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien kuntavaalien vaali- kampanjan toteuttamiskulujen aiheutuminen päättyy	¹⁵
Viimeistään 2.5.2021		Puolue	Kuntavaalien kampanja-aika päättyy	¹⁶
14. päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksen- hakija	Valitus hallinto-oikeudelle keskusvaalilautakunnan pää- töksestä, jolla vaalien tulos on vahvistettu	100, 101 ja 102 §
Vaalien tulok- sen tultua lain- voimaiseksi		Oikeus- ministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä	29 § 3 mom.
Arkistotulos- teiden ottami- sen jälkeen		Digi- ja väestö- tietovirasto	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom.
Kahden kuu- kauden ku- luessa vaalin tuloksen vah- vistamisesta (viimeistään maanantaina 21.6.2021)		Valtuutetuksi tai varavaltuutetuk- si valittu	Ilmoitus vaalirahoituksesta val- tiontalouden tarkastusvirastolle	¹⁷

¹⁵ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 2 § 1 mom.

¹⁶ Puoluelaki 8 § 3 mom.

¹⁷ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.

2021

KUNTAVAALIT

18.4.2021

Ennakkoäänestys:
Suomessa 7.-13.4.2021
Ulkomailla 7.-10.4.2021

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET